

laiškas lietuviams

VASARIS 1997 FEBRUARY

NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĖS PROGA	37	Danutė Bindokienė
PRATARMĖ Į ŠVENTĄJĮ RAŠTĄ	41	Kun. A. Rubšys
MAŽYLIŲ ŽODELIS	45	Antanas Saulaitis SJ
O BŪTA TIEK STEBUKLŲ	49	Rūta
AMŽINĄ MEILĘ GIEDOKIME	54	Jadvyga Radzevičienė
KANČIOJE NELIKAU BE PAGUODOS IR VILTIES	57	Viktoras Bakanauskas
UŽSIDEKIME ŽIBINTUS	62	Chiara Lubich
ĮŽEIDIMUS ATLEISTI	63	Lina Dringelytė
ŠEIMA - MEILĖS MOKYKLA	64	Romas Malinauskas
KALBA	65	Juozas Vaišnys S J
EILĖRAŠČIAI	66	Teofilija Žemaitytė
KNYGOS	67	Alė Rūta
TĖVYNĖJE	68	Marija A. Jurkutė
ŠYPSULIAI	71	Red.
TRUMPAI	72	Juoz. M.

Šis numeris iliustruotas Kauno jėzuitų gimnazijos ir Perkūno namo nuotraukomis.

Viršelio piešinys - dail. Gražinos Didelytės.

Šv. Rašto vinjetės -Edmundas Saladžius.

Skyrių vinjetės — dail. Rimanto Dichavičiaus.

Lietuviškas raidynas-Jono Bogutos.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (USPS 301-540)— LETTERS TO LITHUANIANS is published monthly except bimonthly July/August, for \$20.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636 — 1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1997 / VASARIS - FEBRUARY / VOL. XLVIII, NO. 2

NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĖS PROGA

Danutė Bindokienė

Kai paminime Nepriklausomybės šventę, nejučiomis paklausiamė - kuri? Pirmoji, 1918 m. vasario 16-oji, ar antroji — 1990 m. kovo 11-oji? Taip ir maišosi lietuvių pasąmonėje dvi svarbiausios valstybinio gyvenimo sukaktys, dvi Nepriklausomybės šventės, galbūt lengviausiai tarpusavyje atskiriamos pagalbiniais “pirmosios” ir “antrosios” žodžiu.

Daugeliui užsienio lietuvių, gyvenančių už Lietuvos ribų netoli penkiasdešimt metų, tikroji nepriklausomybės paskelbimo diena - taigi ir šventina šventė — buvo Vasario Šešioliktoji, kai Vilniuje iškilmingai pasirašytas Nepri-

XV amžiaus “senelis” - Perkūno namas prie Kauno Jėzuitų gimnazijos ir bažnyčios.

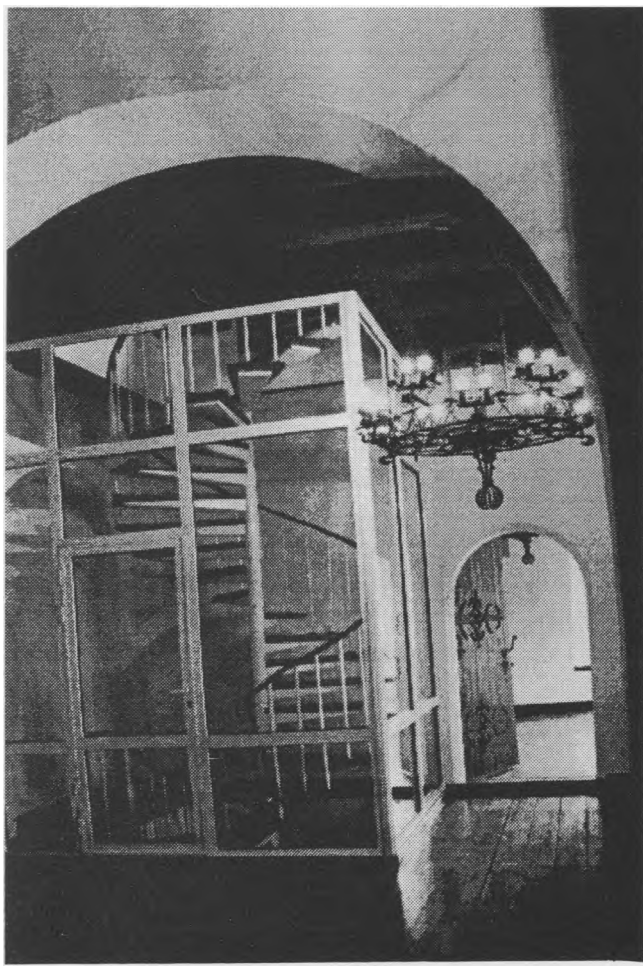
klausomybės paskelbimo aktas. Ne dėl to, kad Kovo Vienuoliktoji mažiau reikšminga, bet vien todėl, kad daugelis savo akimis matė, savo visa esybe patyrė tos pirmosios nepriklausomybės gyvenimo dvidešimtmetį, regėjo, kaip iš griuvėsių sparčiai kilo Lietuva. Joks šešėlis, jokia dėmė nedengė to nuostabaus valstybės žydėjimo laikotarpio, o jeigu ir dengė, tėvynės ilgesys, krebždėjęs sieloje visus tuos dešimtmečius, visiškai išdildė neigiamybės, palikdamas tik šviesų įvaizdį, nešiotą giliai širdyje kaip brangiausią talismaną. Ir tegul niekas nedrįsta išsirtarti, kad anas nepriklausomybės laikotarpis turėjo pakankamai nesklandumų, nesutarimų, painiavų tiek valstybinių mastu, tiek visuose gyvenimo sluoksniuose!

Jeigu mūsų vyresnieji įstengia nubraukti sentimentų voratinklius iš atminties, patys atsimena, kad per dvidešimt dvejus metus Lietuvoje įvyko daug nuostabių, pozityvių pasikeitimų, bet buvo pakankamai ir neigiamų. Ar galime iš istorijos puslapių ištrinti ūkininkų streikus ir jų žiaurų malšinimą, ar galime ignoruoti perversmus, vyriausybės įvestus draudimus kai kurioms organizacijoms, spaudos cenzūrą ir daug kitų reiškinių, kuriais neverta didžiutis, bet taip pat nereikia pašluoti po kilimu. Tačiau būtina juos prisiminti, ypač kai užaina ūpas kritikuoti viską, kas šiuo metu vyksta tėvynėj. Kaip sakoma - “neišėmęs iš savo akies rąsto, neieškok kito akyje krislo.

Galbūt pats pozityviausias pirmosios nepriklausomybės gyvenimo aspektas buvo nuostabus tautos gajumas: niekas nebijojo pasikeitimų, nevengė sunkaus, kartais beviltiškai atrodančio, darbo, negrąžė rankų, kad visko trūksta ir kažkas turi ateiti į pagalbą, privalo užpildyti visas spragas. Kai nieko nėra, net ir mažiausias progresas teikia viltį, kad jau žengta į priekį. Tai suteikia entuziazmo ir jėgų darbus tęsti, jausti pasididžiavimą savo pasisekimu, pasiektais rezultatais.

Jeigu tuose pačiuose istorijos puslapiuose, kur randame nelabai pagirtinų valstybinio gyvenimo įvykių, stengsimės surasti ir suskaičiuoti tautos kūrybingumo ir darbštumo apraiškas, galėsime suprasti, kodėl mūsų seneliai ir tėvai, kurie anuomet kaip tik buvo pasinėrę tame atstatymo vyksme, dabartinį nepriklausomos Lietuvos gyvenimą matuoja savu matu, kodėl ir Vasario Šešioliką švenčia nepalyginamai iškilingiau, kaip Kovo Vienuoliką. Tuo tarpu lietuviai tėvynėje, kurie dienų dienas stovėjo Katedros aikštėje Vilniuje, tarp plazdančių trispalvių skanduodami žodį “Lietuva!”, tarytum juos skondėdamiesi ir negalėdami atsiskonėti po ilgų dešimtmečių, kai okupantas tą brangų žodį buvo uždraudęs, savo laisvą gyvenimą sieja su Kovo Vienuoliką. Juk Vasario 16-osios Aktą, Vilniuje pasirašytą rašalu, savanoriai kariai, kovodami su gausiais priešais, turėjo patvirtinti savo krauju. Tačiau ir Kovo 11-osios Aktas buvo paliudytas krauju...

Nepriklausomybės šventė - tėvynės meilės manifestas. Jeigu turime dvi šventes, švęskime dvi ir džiaukimės, kad įvyko Dievo malonės stebuklas 1918 m. ir buvo pakartotas 1990-aisiais. Gyvendami svetimuose kraštuose, kažkaip buvome primiršę, kad Nepriklausomybės šventė - džiaugsmo šventė. Argi kartą girdėjome vyresnius kritikuojant Amerikos gyventojus, kurie Liepos ketvirtąją paverčia triukšmo ir “kvailysčių” diena? Juk lietuviai santūrūs - švenčia iškilingai, su padūsavimais, pasigraudenimais ir nemeluotu patriotiškumu. Taip švęsti Nepriklausomybės šventę mokėme ir savo vaikus, mokome ir vaikaičius. Kai kažkas neseniai pasiūlė ruošti pasilinksminimą-puotą Vasario 16 proga, kilo baisus pasipiktinimas. O vis dėlto tai džiaugsminga diena, kai tauta pagaliau gali paskelbti, kad ji nepriklausoma, laisva, pasiryžusi ne tik pati savarankiškai tvarkyti savo gyvenimą, būti atsakinga už savo likimą, bet, reikalui esant, tą

Perkūno namo menės n aukštas.

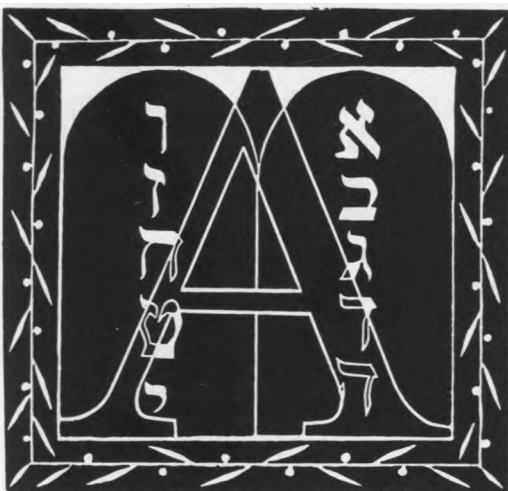
nuosprendį apginti negailint nei aukų, nei gyvybių.

Seni įpročiai sunkiai išgyvendinami. Sunku pasakyti, ar mes kuomet išmoksime Vasario Šešioliktąją švęsti džiaugsmingai, ruošti kitokio pobūdžio šventės-paminėjimus. Ar tik ilgos, nuobodžios kalbos ir liūdnos dainos liudija tėvynės meilę? Juk pats žodis "šventė" reiškia kažkokį džiaugsmingą įvykį, vertą mūsų dėmesio. Nebijokime truputį pasikeisti, pasijusti laisviau, nes Lietuva vėl laisva, dūsavimų užtenka: prisidūsavom,

priašarojom okupacijų metais, žvelgdami tėvynės pusėn, prisiekdami trispalvei savo lojalumą ir meilę. Nesisielokime ir nesakykime, kad dabartinis laikotarpis Lietuvos gyvenime yra visai kitoks, kaip anas, po 1918 m. vasario 16-osios, ir vargiai kada mūsų tauta pasieks tokių laimėjimų, kaip anuomet. Gal taip, gal ir ne. -

Jeigu geras daržininkas paruošia žemę, pasėja į ją gražių gėlių ir naudingų daržovių, bet po to dėl kažkokios priežasties kurį laiką negali savo darbo tęsti ir daržą apleidžia, pasekmės prastos - kultūrinių augalų daigelius užgožia piktžolės, kurios ir vešliau auga, ir nesėtos dygsta. Nors ir varganai, gėlių ir daržovių daigai stengiasi išlikti, ieško saulės spindulių pro piktžolių lapus, geria lietaus lašų likučius ir ilgisi geresnio rytojaus. Ilgainiui daržininkas grįžta į daržą. Būdamas darbštus ir mylintis savo augalus, pamažu stengiasi išravėti piktžoles, atgaivinti pirmąsį daržą grožį bei naudingumą.

Argi ne taip ir su tauta? Juk lietuvių meilė savo žemei neišnyko, nepradingo tikėjimas laisvu rytojumi, okupacijos piktžolės ne visai užgožė ateities viziją. Jeigu tai būtų atsitikę, šandien nesidžiaugtume nepriklausoma Lietuva. Visa kita - laikini nesklandumai, pirmųjų žingsnių virpėjimas. Visos padarytos klaidos ilgainiui bus atitaisytos, kaip buvo atitaisyti pirmųjų Seimo rinkimų rezultatai: Lietuvos vyriausybės varas pagaliau atsidūrė tikrųjų demokratijos šalininkų rankose. Džiaugsmingai švęskime Vasario Šešioliktąją, nes tik jos dėka įvyko Kovo Vienuo-liktosios stebuklas. 1918 m. vasario 16 d. pasėtos sėklos, vis dėlto išlikusios okupacijos metais, pražydo laisvės žiedais. Dabar tereikia išravėti likusias piktžoles, ir mūsų tėvynė galės žengti į kūrybingą ir demokratišką rytojų.

Pratarmė į Šventąjį Raštą

Parengė kun. A. Rubšys

ŠV. RAŠTO PRASMĖS

Įprasta daryti skirtumą tarp žodinės - literatūrinės - ir dvasinės Šv. Rašto prasmės. Žodinė prasmė yra ta, kurią įkvėptasis autorius norėjo išreikšti ir išreiškė "tada vartotomis literatūrinėmis formomis. Norint tinkamai suprasti, ką šventasis autorius norėjo {tiesiogiai} raštu pasakyti, reikia kreipti deramą dėmesį į to meto mąstymo, kalbėjimo, pasakojimo būdą ir to amžiaus žmonių tarpusavio bendravimo papročius" (DA,12). Taigi, norint teisingai suprasti Šv. Rašto knygas, svarbu pažinti įkvėptąjį autorių ir jo knygos istorinį foną. Žodinės prasmės ištaka yra Šv. Rašto žodžiai, aiškinami istoriniame įkvėptojo autoriaus knygos kontekste.

Be to, Šv. Rašte atsiskleidžia ir dvasinė prasmė, viršijanti žodinę, įkvėptojo autoriaus tiesiogiai išreikštą, prasmę. Dvasinės prasmės pagrindas yra žodinė prasmė. Dvasinė prasmė turi treją pobūdį: tipologinį, moralinį ir mistinį. Šv. Raštas - abu Testamentai - yra Knyga, kuri atspindi tūkstantmetį žmogaus pokalbį su Dievu. Šio pokalbio istorija yra Apreiškimo ir tikėjimo istorija. Istorijos raidoje plėtėsi ir ryškėjo ne tik lemtingi žmonijos klausimai, bet ir išganymo istorijos platumų akiračiai, nes Dievo žodžiai ir darbai ryškėjo ir plėtėsi. Šv. Raštas liudija, kad žmonijos istorija turi išganymo tikslą ir prasmę, net jei jie ir

neregimi bei užslėpti. Lemtingieji žmogaus klausimai apie laimę ir prasmę siejasi su Dievybės samprata ir žmogaus savimone. Kas yra Dievas? Ką reiškia būti žmogumi - vyru ir moterimi? Kaip save įprasminti ir tapti laimingam?

Šv. Rašto Dievas yra Visatos Kūrėjas ir Istorijos Viešpats, mylintis kūriniją ir šaukiantis žmogų kelionėn į ateitį:

Viešpats tarė Abramui:

*"Eik iš savo gimtojo krašto,
iš savo tėvo namų.*

*Padarysiu iš tavęs didelę tautą
ir tave palaiminsiu;
išaukštinsiu tavo vardą,
ir tu būsi palaiminimas "*

(Pr 12,1-3).

Visą Šv. Raštą galima apibendrinti trimis žodžiais: "Dievas myli žmogų". Apvaizdus mylintis Dievas kviečia žmogų nebūti laiko auka, bet kurti ateitį - pažadėtą, bet nežinomą, - nes žmogus, Žemės vaikas, sukurtas pagal Dievo "paveikslą ir panašumą" (Pr 1,26-27) surasti prasmę ir laimę laiko upėje, pramenant vardu kūrinį. "Žmogus davė vardus visiems galvams, visiems padangių paukščiams ir visiems laukiniams žvėrimis" (Pr 2,30).

Senojo Testamento Sandoros tauta patyrė Dievo, Visatos Kūrėjo ir Istorijos Viešpaties,

rūpinimąsi jos ateitimi lemtingojo Išėjimo iš Egipto metu. Kasmet švęsdami šį įvykį, jį su-dabartindavo, nes Šv. Rašto žmogaus - vyro ir moters - samprata apima kelionę su Dievu į ateitį, pažadėtą, bet nežinomą:

“Kai būsi įėjęs į kraštą, kurį VIEŠPATS, tavo Dievas, duoda tau turėti kaip paveldą, ir, užėmęs jį, įsikursi jame, paimsi pirmie-nas iš įvairių žemės vaisių, kuriuos nuimsi pjūties metu iš krašto, kurį VIEŠPATS, tavo Dievas, duoda, ir, sudėjęs juos į pintinę, ei-si į vietą, kurią VIEŠPATS, tavo Dievas, iš-rinks savo vardui kaip buveinę, nueisi pas kunigą, turintį valdžią tomis dienomis, ir jam tarsi: ‘Šiandien aš tariu VIEŠPAČIUI, sa-vo Dievui, kad įėjau į kraštą, kurį VIEŠPATS prisiekė mūsų protėviams duoti mums’. Kunigui paėmus iš tavo rankos pintinę ir padėjęs ją priešais VIEŠPATIES, tavo Dievo, aukurą, tu tarsi VIEŠPATIES, savo Dievo, akivaizdoje: ‘Mano protėvis buvo klajoklis aramietis, kuris nuėjo į Egiptą su maža šei-myna, gyveno ten kaip ateivis ir išaugo ten į didžią tautą, stiprią ir gausingą. Egiptie-čiai elgėsi su mumis žiauriai ir engė mus, užkraudami mums sunkų lažą. Mes šaukė-mės Viešpaties, savo protėvių Dievo. Vieš-pats išgirdo mūsų balsą ir pažvelgė į mūsų kančią, vargus ir priespaudą. VIEŠPATS išve-dė mus iš Egipto galingu kumščiu ir pakelta ranka - su klaiką keliančia galybe, su žen-klais ir nuostabiais darbais. Jis įvedė mus į šią vietą ir davė mums šį kraštą - kraštą, te-kančį pienu ir medumi. Todėl aš dabar au-koju pirmienas dirvų, kurias tu, VIEŠPATIE, man esi davęs’” (Įst 26,1-10).

Dievo Apsireiškimo — žodžių ir darbų — akiračiai plėtėjo išganymo istorijos raidoje. Lemtingieji žmogaus klausimai apie Dievą Kūrėją ir žmogų buvo visapusiškai atsakyti per Jėzų Kristų — jo gyvenimą, kančią ir Prisikėli-mą. Paklaustas: “Koks yra didžiausias įsaky-mas?” Jėzus atsakė: “Pirmasis yra šis: ‘Klausyk, ... - Viešpats, mūsų Dievas, yra vienintelis

Viešpats; tad mylėk Viešpatį, savo Dievą, visa širdimi, visa siela, visu protu ir visomis jėgo-mis’. Antrasis: ‘Mylėk savo artimą kaip save patį’. Nėra įsakymo didesnio už šiuodu” (Mk 12,28-31).

Taigi išganymo istorijos vientisumas pa-daro ne tik Šv. Rašto tekstą, bet ir jame apra-šomus dalykus bei įvykius reikliais ženklais. Užtat dvasinė Šv. Rašto prasmė gali turėti tipologinį, moralinį ir mistinį požiūrį.

Tipologinis dvasinės Šv. Rašto prasmės pobūdis susieja Senojo Testamento išganymo istorijos įvykius su Kristumi. Izraeliečių perėjimas per Nendrių jūrą (žr. Iš 15) yra reiklus ženklas ir nuoroda į Kristaus pergalę — perėjimą iš mirties į Prisikėlimą ir Krikšto Sakra-mentą.

Moralinis dvasinės Šv. Rašto prasmės po-būdis yra pamokantis. Šv. Rašte atpasakojami įvykiai turi tikslą skatinti skaitytoją būti dorą ir elgtis teisingai. Anot Apaštalo Pauliaus: “Noriu, kad žinotumėte, broliai {ir seserys}, jog visi mūsų protėviai sekė paskui debesį ir visi perėjo jūrą. Jie visi susirišo su Moze, krikš-tydamiesi debesyje ir jūroje; visi valgė to paties dvasinio maisto ir visi gėrė to paties dvasinio gėrimo. Jie gėrė iš dvasinės juos lydinčios uo-los, o ta uola buvo Kristus. Vis dėlto daugu-mas jų nepatiko Dievui, ir jų kūnai liko gulėti dykumoje. Tie įvykiai yra mums įspėjimas, kad negeistume blogio, kaip anie geidė” (1 Kor 10,1-6).

Mistinis dvasinės Šv. Rašto prasmės pobū-dis primena, kad svarbu atpažinti išganymo istorijos dalykuose ir įvykiuose nuorodą į jų amžinąją reikšmę, vedančią žmogų į tikrąją Pažado Žemę. Taip Bendrija žemėje yra nuo-roda į dangiškąją Jeruzalę. “Aš regėjau naują dangų ir naują žemę, nes pirmasis dangus ir pirmoji žemė išnyko ir jūros taip pat nebeliko. Ir išvydau šventąjį miestą — naująją Jeruzalę, nužengiančią iš dangaus nuo Dievo; ji buvo išsipuošusi kaip nuotaka savo sužadėtiniui. Ir išgirdau galingą balsą, skambantį nuo sosto:

‘Štai Dievo padangtė tarp žmonių. Jis apsigyvens pas juos, ir jie bus jo tauta, o pats Dievas bus su jais. Jis nušluostys kiekvieną ašarą nuo jų akių; ir nebebus mirties, nebebus liūdesio, nei aimanos, nei sielvarto, nes kas buvo pirmiau, tas praėjo’” (Apr 21,1-4).

SENASIS TESTAMENTAS

Senasis Testamentas yra esminė Šv. Rašto dalis. Jo Knygos yra Dievo Dvasios įkvėptos ir turi išliekančią vertę, nes Senoji Sandora nebuvė niekad atšaukta. “Tas šventųjų autorių išpranašautas, papasakotas ir paaiškintas išganymo planas yra užrašytas Senojo Įstatymo knygoje kaip tikras Dievo žodis. Todėl tų Dievo įkvėptųjų knygų vertė yra nenykstanti: ‘Nes visa, kas tik parašyta, parašyta mums pamokyt, kad mes kantrumu ir Rašto paguoda turėtume vilties’” (Rom 15,4; DA,14).

Iš tikrųjų “Senojo Testamento išganymo planas buvo ypač skirtas paruošti keliui, pranašiskai paskelbti (žr. Lk 24,44; Jn 5,39; 1 Pt 1,10) ir įvairiais vaizdais išreikšti (žr. 1 Kor 10,11) ateisiančiam visų Atpirkejui Kristui bei Jo karalystei. Senojo Testamento knygoje kalbama prieš Kristaus įvykdyto išganymo laikotarpį gyvenusiems žmonėms pritaikytu būdu, bet jos visiems teikia žinių apie Dievą ir žmogų; jos parodo, kaip teisingas ir gailestingas Dievas elgiasi su žmonėmis. Nors tose knygoje yra netobulų ir laikinų dalykų, bet iš jų šviečia tikra dieviška pedagogija. Krikščionys turi jas pagarbiai priimti, nes jos išreiškia gyvą Dievo sampratą, jose slypi kilnus mokslas apie Dievą, išganinga žmogaus gyvenimo išmintis ir įstabūs maldos turtai; pagaliau jose glūdi mūsų išganymo paslaptis” (DA,15).

Krikščionys gerbia Senąjį Testamentą kaip tikrą Dievo žodį. Istorija liudija, kad krikščionių Bendrija visuomet nedvejodama priešinosi mėginimams atmesti Senąjį Testamentą, teigiant, kad Naujasis Testamentas padarė jį negaliojantį.

NAUJASIS TESTAMENTAS

Dievo žodis, “kuris yra Dievo galybė išgelbėti kiekvienam tikinčiajam” (Rom 1,16), yra pateikiamas ir prakalbina mus savo nuostabią jėgą Naujojo Testamento Raštuose. Naujasis Testamentas yra Dievo apsireiškimo viršūnė. Naujojo Testamento knygų pagrindas ir esmė yra Jėzus Kristus, įsikūnijusis Dievo Sūnus: jo darbai, mokymas, Kančia ir išaukštinimas, jo Bendrijos pradžia ir Šv. Dvasios atsiuntimas.

Ketrios Evangelijos yra viso Šv. Rašto širdis, “nes jos yra pagrindinis mūsų šaltinis pažinti įsikūnijusį Žodį, mūsų Išganytoją” (DA,18).

Evangelijų rašymas apima ir įtvirtina tris Evangelijos paveldo stadijas — tarpinius:

1. *Jėzaus gyvenimą ir mokymą.* Ką Jėzus darė ir mokė savo žemiškos tarnybos metu? Krikščionių Bendrija pastoviai ir tvirtai buvo ir yra įsitikinusi, kad visos ketrios Evangelijos, “kurių istoriškumą ji nesvyruodama skelbia, ištikimai perduoda tai, ką Jėzus, Dievo Sūnus, gvendamas tarp žmonių, tikrai darė ir mokė jų amžinajam išganymui, iki atėjo diena, kurią jis buvo paimtas į dangų” (DA, 19; Apd 1,1-2). _

2. *Žodinį tikėjimo kraitį.* Ką Apaštalai skelbė po Jėzaus mirties ir Prisikėlimo? “Viešpačiui įžengus į dangų, Apaštalai perdavė savo klausytojams, ką jis buvo mokęs ir daręs, vadovaudamiesi tuo supratimu, kurį jiems atskleidė garbingieji Kristaus gyvenimo įvykiai ir kurį suteikė Tiesos Dvasios šviesa” (DA, 19). Šioje stadijoje Skelbėjas yra skelbiamas kaip Kristus ir Dievo Sūnus. Liudijimas, duodamas Jėzui ir jo misijai, susilieja su tikėjimu juo kaip prisikėlusiuoju Viešpačiu ir Kristumi (žr. Apd 2,36). Ištikimas Jėzaus darbų ir žodžių aiškinimas, perduotas Apaštalo ir mokinių skelbimu, apima ir nusako tai, kas dažnai yra vadinama “Prisikėlimo tikėjimu” - “Velykų tikėjimu”, - t.y. su pridėtu ir platesniu paties Jėzaus, jo darbų ir žodžių, jo misijos reikšmės supra-

timu. Įžvalga ir supratimas reiškėsi dėl jų tikėjimo Jėzumi ir jų susitikimo su Jėzumi, kaip prisikėlusiu ir išaukštintu Viešpačiu. “Iš pradžių mokiniai šito nesuprato, bet, kai Jėzus buvo pašlovintas, atsiminė, kad tai buvo apie jį parašyta” (Jn 12,16).

3. *Keturias rašytas Evangelijas*. Ką Evangelistai parašė apie Jėzų Kristų savo skirtingose Evangelijose? Evangelistai, eidami savo keliu ir siekdami savito tikslo, naudojo tikėjimo paveldu, subrendusia įžvalga ir supratimu, skelbiant Jėzų Kristų antrojoje stadijoje. Tačiau jie darė madžiagos atranką, kai ką suglausdami arba paaiškindami, apipavidalino ją visą savitu žanru - literatūrine forma, - kurią vadiname “Evangelija” (Eu+Angelion) - Gerąja Naujiena, žiūrėdami, kad “apie Jėzų pateiktų tik tai, kas tikra, ir kuo jie buvo nuoširdžiai įsitikinę” (DA,19).

Išties ketveriopa Evangelija užima ypatingą vietą tikėjimo Bendrijoje. Tai liudija pagarba, kurią Evangelijoms teikia liturgija ir šventųjų pomėgis jas skaityti. “Nėra kitos tiesos, kuri būtų patrauklesnė, brangesnė ir nuostabesnė už Evangeliją. Mąstyk ir brangink, ką mūsų Viešpats ir Mokytojas - Kristus - mokė žodžiais ir įvykdė darbais” (šv. Cezarija Jau-nesnioji). “Viską viršija Evangelijos. Jos užima mano mintį, kai meldžiuosi. Vargšė mano siela tiek daug visko nori. Evangelija yra tai, ko man reikia ir užtenka. Čia visuomet randu vis naujų įžvalgų, užslėptų ir žavinčių prasmių” (šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresėlė).

SENOJO IR NAUJOJO TESTAMENTO VIENTISUMAS

Krikščionių Bendrija, nuo pat Apaštalų dienų, o vėliau savo tikėjimo pavelde, suprato Dievo išganymo plano vientisumą abiejuose Testamentuose, pareiškiantį per tipologiją, kuri atpažįsta Senojo Testamento Dievo žodžiuose ir darbuose nuorodas į tai, ką jis įvykdė laiko pilnatvėje per savo įsikūnijusio

Sūnaus asmenį, jo žodžius ir darbus. Užtat krikščionys skaito Senąjį Testamentą Kristaus - nukryžiuoto ir prisikėlusio — šviesoje. Toks tipologinis skaitymas atskleidžia neišsemiamą Senojo Testamento turinį. Bet, nepaisant to, neužmirština, kad Senasis Testamentas nepraranda savo ypatingos Apreiškimo vertės, kurią pats mūsų VIEŠPATS iš naujo patvirtino (žr. Mk 12,29-31). Be to, ir Naujasis Testamentas turi būti skaitomas Senojo Testamento šviesoje. Ankstyvoji krikščionių katechezė plačiai naudojosi Senuoju Testamentu.

Tipologija atskleidžia dinamišką Dievo plano vystymąsi, kad “Dievas būtų viskas visame kame” (1 Kor 15,28). Nei tikėjimo protėvių - Abraomo, Izaoko, Jokūbo - pašaukimas (žr. Pr 12,1-3), nei Išėjimas iš Egipto (žr. Iš 15), nepraranda savo ypatingos reikšmės dėl to, kad jie buvo tarpinės išganymo plano grandys.

Abiejų Testamentų vientisumo ištaka yra Dievo išganymo plano ir Apreiškimo vieningumas. Senasis Testamentas parengia žmoniją Naujajam, o Naujasis Testamentas įvykdo Senąjį. Abu vienas kitą paaiškina, abu yra tikras Dievo žodis. Visas Šv. Raštas yra tik viena Knyga - Biblija - ir ta viena Knyga yra Kristus, nes visas dieviškasis Raštas kalba apie Kristų, visas dieviškasis Raštas randa pilnatvę Kristuje.

ŠV. RAŠTAS TIKĖJIMO BENDRIJOS GYVENIME

“Tokia yra galinga Dievo Žodžio jėga, kad jis yra tikinčiųjų Bendrijos ramstis ir energija, o Bendrijos vaikams — tikėjimo atrama, penas jų sielai ir tyras neišsenkantis dvasinio gyvenimo šaltinis” (DA,21). Užtat “tikintiesiems durys į Šv. Raštą turėtų būti plačiai atvertos” (D A,22).

“Šventojo puslapio’ studijos turėtų būti šventosios teologijos siela. Taip pat ir Žodžio tarnyba - pamokslavimas, katechizacija, bet

MAŽYLIŲ ŽODELIS

Antanas SaulaitisSJ

Kiekviena tikyba ir kiekvienas tikėjimas nuolat rungtiasi su dviem dievytės savybėm - skirtingumu ir artumu: Dievas ar dievai yra savi, saviti, o tuo pačiu dalyvauja žmogaus, žmonijos ir Žemės gyvenime. Tikrasis religingumas stengiasi išsaugoti abu žmogaus su Dievu ryšio bruožus, nesuklupdamas pagundai vieną ar antrą savybę pertempti.

Dievo (dievybės, dievų) skirtingumą ir savitumą liudija pirmykščių tautų suburti atvaizdai. Šventyklose ar gamtos šventavietėse kaukės "civilizuotam" žmogui vaizduoja dievus su baisiomis akimis, grubiais dantimis, didžiulėmis ausimis, lyg pirmykštis žmogus tokius dievus įsivaizduotų. Išijautus į čiabuvių mąstyseną, paaiškėja, kad jie tų "stabų" negarbina - medžio, molio ir dažų kūrinys tėra tikro religingumo pastangos dievybės skirtingumą išreikšti: dievų mintys nėra žmonių mintys, ir dievai visuomet laisvi savaip elgtis.

Dėl tos pačios priežasties pirmykščios tautos (ir kur šis bruožas, kaip lietuviuose, išlikęs, ar kur moderniaame pasaulyje iš religinio įsitikinimo pasisavintas) pasižymi vaisingumu, svetingumu. Svečias, viešnia - Dievo (dievų) veikimo ženklas, nes nelauktai atsiranda, pakeičia žmogaus (šeimos, kaimo) dienotvarkę, priverčia prisitaikyti prie atėjusio poreikių, kaip ir dievai gali netikėtai žmogaus planus pakeisti ar į juos įsiterpti. Priimti svečių reiškia patvirtinti tikrojo religingumo bruožą, kad

dievai laisvi savaip žmogaus gyvenimą paveikti, o tikintysis visuomet savo dvasia tam veikimui atviras. Tokį nuolatinį nusistatymą svečius (ir Dievo įsiterpimą) priimti liudija Trakuose karimų gyvenamieji namai, į gatvės pusę turintys tris langus - trims pas Abraomą ir Sarą atėjusiems Dievo pasiuntiniams. (Pirmykščiuose žmonėse čiaudėjimas panaši Dievo įsiterpimo apraiška, kadangi nevalinga, netikėta, neparuosta.)

Dievo skirtingumą, savitumą ir atskirumą ištikimai ir nepalaužiamai liudija žydų tikėjimas, draudžiantis bet kokį dievybės atvaizdą sinagogoje ar kur kitur sukurti, išvis Viešpaties tikrąjį vardą minėti. Kai hebrajiškai (ar ir kitomis kalbomis, kurių vertimuose paliktas originalus keturraidis Viešpaties vardas JHWH = Jahvė) skaitomas Šv. Raštas, vietoj šio žodžio sakomas netiesioginis Dievo pavadinimas. Iš pirmykščių tautų nuojautos suprantama, kad atvaizdas (piešinys, mozaika, skulptūra, nuotrauka) turįs galią, o vardą ištarti reiškia "priversti" išvardintąjį veiksmu atsiliepti. Bandyti atvaizdu ar vardu Dievą paveikti reikštų nepagarbą Dievo laisvei, didybei, skirtingumui - Jo esmei.

Kad atvaizdas turi milžinišką galią, liudija modernių laikų reklaminiis pasaulis ir šiais laikais nuotraukų bei vaizdajuosčių vartojimas. Kad vardas labai reikšmingas ir pagarbos ašis, rodo mūsų kasdienis kreipimasis į žmones nuo

koks kitas krikščioniškas mokymas — yra našiai maitinamas ir šventai klesti per Šv. Raštą" (DA.24).

Katalikų Bendrija "įtaigiai ir tiesiogiai ragina visus tikinčiuosius domėtis 'nuostabiuoju Jėzaus Kristaus pažinimu' per dažną Šv. Rašto skaitymą", nes, "kas nepažįsta Šv. Rašto, nepažįsta Kristaus" (šv. Jeronimas), o kas nepažįsta Kristaus, nepažįsta Dievo Žodžio, įsimedžiaginusio Visatoje, įsikūnijusio Kristuje ir įsižodinusio Šv. Rašte.

Kauno Jėzuitų gimnazijos moksleivių rekolekcijos.

“Juozuk” iki “p. Juozai, p. Petraitis, gerb. inžinieriau, Jūsų ekscelencija” (kur net dvasininko vardas ar pavardė išvis neištariama).

Tyram tikėjimui nusižengia burtai, kuriais norima Dievą ar dievybę priversti žmogaus valią vykdyti. Šiandieną religinių reikmenų parduotuvėje galima įsigyti šeimos globėjo šv. Juozapo statulą, prie kurios užrašas “tinkama namams parduoti”, nes statula užkasama namo kieme, ir netrukus atsiranda pirkėjas; jei jau labai skubu namus parduoti, statulą galima aukštyti kojoms įkasti. Ne taip grubiai, bet lygiai burtiškai Dievą priversti norima tam tikromis apeigomis ar maldomis pagal nustatytą eigą, kiekį ar tvarką.

Bet kurio tikėjimo tyras religingumas panašias pagundas atsveria dėsniu, kad viskas yra Dievo dovana, įskaitant tai, ko maldomis ir suspausta širdimi prašyta. Sunkumams ar nelaimėi ištikus, tikro religingumo moko senoji Įstatymo Jobas, kuris įsakmiai atsisakė skaudžius įvykius Dievo rūstybei ar bausmei priskirti, nes taip pasekmės ir tariamas priežastis sugretinti reikštų Dievo laisvą veikimą žmogiškai išmonei (ar burtams) priskirti. Dievobai-

mingu būti reiškia ne Dievo baime bijoti, bet giliai Jo didžią garbę gerbti, Jo akivaizdoje (Šv. Rašto žodžiais) “kukliai vaikščioti”.

Dievo didybę žmogui liudija gamtos grožis bei jėga, nuostabūs reiškiniai bei įvykiai ir stebuklai, kai šių esminė kilmė Jam priskiriama. Po žvaigždėtų dangumi žmogus pajunta tą visuotinę erdvę, kurioje Dievas laisvai gyvena ir veikia.

Lygiai Dievo savitumui nusižengtų žmogus, manydamas, kad šalia Dievo esanti dar kita galia ar jėga, galinti Jo visagalybę ar viešpatavimą sutrukdyti, arba kad Dievas ir piktieji veiksniai būtų lygiagrečiai pajėgūs, tarpu savęs besirungiantys su nežinomom pasekmėm. Krikščionys tiki, kad Jėzus Kristus nugalėjo net mirtį, ir kad nėra už Jį jokios kitos didesnės galios.

Kultūros ir religinės pasaulėžiūros srovėms kintant, krikščionybė dėmesiu svyriuoja tarp Dievo atskirumo, savitumo, ir Dievo dalyvavimo žmonių tarpe. Iki šių laikų šimtmečius buvo rūpestingai pabrėžiama Jėzaus Kristaus dievybė, įrodoma Naujajame Įstatyme aprašytomis stebuklais. Religijos istorikai sakyti, kad

krikščionims (ir katalikams) tapo sunku Dievybėje įžiūrėti žmogiškumą, dėl kurio “Dievas tapo žmogumi”. Dėmesys ir pagarba Jėzaus Kristaus Motinai Marijai bei šventiesiems religingume atsvėrė tą įgimtą troškimą pačioje Dievybėje žmogaus atgarsį matyti, Dievo artumą pajusti.

Tokioje teologinėje aplinkoje išaugę, mes šiaušiamės, kai pradedame suvokti, kad Jėzus galėjęs išvis ką naujo iš savo globėjo ir Motinos išmokti, bręsti, tikrai bijoti, pajuokauti ar bent šypsotis, supykti, palaipsniui suvokti savo uždavinį, savo ryšį su Dievu Tėvu branginti ir vystyti. Mums nelengva tikėti, kad dieviškumas gali apsieikšti ne tik skirtingumu, netikėtumu, bet ypatingai kasdieniais pačio žmogaus sprendimais, gyvenimu, planais, veiksmais, kuriuose iš karto nieko nuostabaus ar skirtingo neįžiūrima. Dievo atokumą, gal jau ir ne tiek sąmoningai, liudija paprotys labai retai Šv. Komuniją priimti ir spirtis prieš Bažnyčios potvarkį, kviečiančius prie dažnos Šv. Komunjijos nuo popiežiaus šv. Pijaus X-tojo laikų šio šimtmečio pradžioje.

Sergėdama šį Dievo artumą ir dalyvavimą žmogaus bei žmonijos gyvenime, Katalikų Bažnyčia (lotynų arba Vakarų apeigose) iki šiandien laikos papročio per Kalėdas ir Viešpaties Apreiškimo šventes ties “Ir Žodis tapo kūnu” priklaupti, o tikėjimo išpažinime, tariant “Šventosios Dvasios veikimu priėmė kūną iš Mergelės Marijos ir tapo žmogumi”, galvą nulenkti. (Visi vasarą stovyklaujantys prisimena, kad žodžių “tapo žmogumi” originalus išreiškimas Šv. Jono evangelijoje yra “pristatė savo palapinę mūsų tarpe”).

Visa Naujajame Įstatyme liudijama esmė yra, kaip Dievas gali tokiu žmogišku būdu apsieikšti, kaip Žmogus gali Dievą vadinti “Tėvu” (tiksliau “Tėte, Tėveliu”), kaip Dievas galėtų būti taip artimas, kaip greta esantis žmogus, vyras ir žmona, pačio žmogaus širdis, kaip galima šiame gyvenime puikiai gyventi, visko nepaliekant tik dangui. Sekdamas anksty-

vesnius dvasinio gyvenimo mąstytojus, šv. Ignacas priminė apie kiekvieno krikščionio pašaukimą Dievą rasti visame kame, o mūsų laikais charizmatinis sąjūdis tokį Dievo artumą ryšį su žmogumi dar labiau išryškina.

Labai įdomi Šv. Rašto tyrinėtojų mintis, kad pirmą kartą krikščioniškoje bendruomenėje, dar nenusistovėjus papročiams bei apeigoms, Bažnyčios dalyje nauji kandidatai buvo priimami kojų plovimu, t.y. Šv. Jono evangelijoje aprašytas mokinių kojas plaunantis Jėzus išreiškia Kristaus uždavinio tęsėjos Bažnyčios elgseną atsiverčiančių į Kristų atžvilgiu. Netrukus šie silpni ir nusidėję žmonės susėda prie Viešpaties stalo, prie kurio Jėzus į juos kreipiasi tokiais artimai šiltais žodžiais kaip Jono 13-17 skyriuose.

Kaip Dievo skirtingumą, taip Dievo artumą žmogui ir sutapimą su žmogiška būtimi galima pertempti, savo nuomonę ar nusistatymą sulyginti su Dievo mintimi, Jėzaus mokymu, Bažnyčios tikėjimu, kasdieniškai prileidžiant, kad Dievas pritartų visam kam ir dalyvautų tiesiogiai visame kame, kas žmogaus gyvenimą apsprendžia, lyg žmogus būtų likęs be valios pats spręsti, arba save pastatyti Dievo vietoje. Šiais atvejais Dievas sutapatinamas su žmogumi, nepaliekant Jam erdvės būti, kas Jis yra - Viešpats.

Dievo skirtingumą (teologiniais žodžiais transcendenciją) ir Dievo artumą (imanentiškumą) geriausia parodo Jėzaus gyvenimo pavyzdys ir mokymas. Jis palieka mūsų Dievui, savo Tėvui, galią ir laisvę, visuomet išgyvendamas be galo artimą ryšį su Juo, išreiškiamą meilinga pagarba ir nuoširdžia pagalba kiekvienam žmogui.

Tokį jautrumą “dangiško” ir “žemiško” atspalvio žaismą liudija mažų vaikučių elgsena, ko gero panaši į vaikus, kurie prie Jėzaus lipo, dar jo mokinių nenubaidyti.

Vaikai parapinėse mokyklose ar stovyklose pamaldose mato ilgų baltų rūbų apsirengusį kunigą, tai yra savo aprangą, judesiais,

vaidmenimi tikinčioje bendruomenėje “skirtingą” asmenį. Jaunų vaikų tėveliai patyrė, kad labai mažam vaikui toks dvasininkas - “Dievulis”. Nuovoka išreiškia didelės į kunigą nukreiptos akys, kai čia esama panašaus į maldaknygių, paveikslėlių, vaizdajuosčių ir tikybos vadovėlių vaizduojamą Jėzų.

Dainavos stovykloje be žodžių mažytė mergytė apkabina kunigo koją kaip ji pratusi savo tėtės ar mamos kojas apsupti, o tada iškelia rankas, kad suaugęs ją ant rankų paimtų. (Kai vaikai “Tėve mūsų” kalba ir judesiais, su pirmaisiais maldos žodžiais sutampa šis pats judesys - j aukštesnį kelti ištiestas rankas.)

Kunigas poros trejeto metų stovyklautoją pakelia, o ši apkabina kaklą maždaug kaip iš toli grįžęs sūnus Luko evangelijoje puola ant gailėstingojo tėvo kaklo. Savo vaikučių auklėjimu besisielodama rūpestinga motina kunigui paaiškina: “Mano dukrelė mano, kad kunigas - Dievulis. Aš jai sakau, kad kunigas nėra Dievulis, o Dievo tarnas, Dievo sūnus (vaikas) kaip visi žmonės”. Išgirdusi motinos žodžius, mergytė dar smarkiau kunigo kaklą apkabina.

Maža mergytė nėra teologė, tačiau įdomi jos nuojauta, kad “Dievulis” gali būti apsirengęs stovykliškai kaip kiti suaugę vadovai, uodų sukandžiotas, saulėje nudegęs, lietaus permirkytas, prie to paties stalo atsisėdęs ir valgantis, su kitais bendraujantis, niekuo regimu neišsiskiriantis nuo kitų.

Rako stovyklavietėje vyksta visos stovyklos Mišios po didžiuliais ažuolais, o priekyje sėdi jaunų šeimų pastovyklės vaikučiai su tėveliais ir motinomis. Prasidėjus Mišioms, iš savo motinos glėbio mažas berniukas pamažėli sėdinčiųjų pakraščiu pasislenka lygiai priešais kunigą. Šiam stovint ir tariant žodelį, vaikelis sėdėdamas prisiartina tiek, kad ištiesęs ranką piršteliais pasiektų ilgo balto rūbo kraštą (kaip Šv. Luko evangelijoje ligonė tikisi galėsianti nors Jėzaus drabužio apsiuvą paliesti).

Mišiose su mažais vaikučiais dalyvavusieji visai nesijaudina, jeigu mažiukai kaip vabalai ar kirmėlės nuolat juda ir savo aplinką tyrinėja, dar nesugebėdami žodžiais klausimų išreikšti. Kapelionas akių žvilgsniu pamoja suaugusiai, kad dėl vaikštinėjančio vaikelio nesirūpintų. Po Žodžio liturgijos, kai kunigas už altoriaus atsistoja, vaikutis prieina prie priekio ir tik riešu pasiekdamas ant staltiesės padeda aikštelės pakraštyje nuskintą ilgą žolytę.

Skautų kapelionas irgi ne pirmą karą tokiose pamaldose, kuriose kiekvieno ryšys su Dievu ir su tikinčiąją bendruomene savo įvairove išreiškiamas, ir stengiasi gerbti skirtingus būdus, kuriais Dievas savo (mažylius ir didelius) vaikus augina. Pakeliui į pamaldas rasta didelė plunksna, paduodama vaikui į rankas, o šis sugrįžta į savo motinos glėbį. Kai kūdikiu nešina motina eina Šv. Komunijos, kunigas nykščiu vaikelio kaktą kryželiu peržegnoja.

“Jis mano, kad esi Dievulis”, - pamaldoms pasibaigus paaiškina motina. “Žinau”, - atsako kunigas, žinodamas, kad kūdikiams tėvas ir motina yra “dievai” - didesni, galingesni, viską parūpinantys ir viską sugebantys, kol gyvenimas išmoko, kad visų žmonių Dievas yra dar už gerus tėvus geresnis ir didingesnis. Labai griežtą ir kone žiaurų tėvą turėjęs jaunuolis labai sunkiai ištaria žodžius “Tėve mūsų”, o Krikšto atnaujinimo apeigose paklaustas. “Ar tiki Dievą Tėvą, ir Sūnų, ir Šventąją Dvasią, su ašaromis atsako: “Kunigėli, negaliu”.

Kadangi mūsų tikėjime tėra vienas tarpininkas tarp Dievo ir žmogaus - Jėzus Kristus, kitų laidininkų - tėvo, motinos, Krikšto tėvų, mokytojų, kunigų - vaidmuo būna tam tiesioginiam ryšiui su Dievu tikinčiųjų šeimoje ugdyti, jam kuo palankesnes sąlygas sudaryti, kad tokie vaikeliai suaugę ir subrendę galėtų iš tos vaikiškos nuojautos apie Dievo skirtingumą ir Viešpaties artumą išvystyti suaugusio apsisprendimą tyrai tikėti.

O būta tiek stebuklų

(tikras atsitikimas)

RŪTA

Prieš keliolika metų studijavau sostinėje. Per penkerius metus išigijau ten daug draugų, suradau gerą darbą ir pasilikau. Mano gimtinė liko už 300 kilometrų ir tik retkarčiais ten nuvykdavau. Vieną saulėtą rugsėjo dieną netikėtas telefono skambutis į darbovietę pranešė, kad įvyko avarija, mano sesuo guli be sąmonės ligoninėje.

Patikėti neįmanomu

Išbėgau tik su rankinuku, atsidūrusi autobusų stotyje, išokau į pirmą išvykstantį namų kryptimi, kad tik nestovėčiau, kad tik nereikėtų laukti. Kai tik autobusas pasukdavo į šalį, aš, iššokusi, gaudydavau kitą, stabdžiau mašinėlės. Jau nebeprisimenu, kiek jų mane pavežėjo. Tik vėlai vakare sustojau prie sesers lovos. Gulėjo jinai kaip negyva, tik karts nuo karto sesutės pajungdavo aparatą, kuriuo išsiurbdavo iš gerklės prisirinkusias seiles. Tada ji tarytum virptelėdavo. Tai buvo ženklas, kad gyva. Gydytojai nedaug teikė vilties. Parvažiavau į namus. Mane pasitiko sielvarto prislėgti tėveliai su šešių mėnesių sesers pirmgimiu ant rankų. Pirmieji jų žodžiai buvo: ar jinai išliks? "Išgyvens" - atsakiau labai tvirtai, nors pati iki galo tuo netikėjau, tačiau kaipgi galėjau savo ir josios tėvams sakyti kitaip? Juk kažkam reikėjo tikėti. Ir ne tik tikėti. Reikėjo kažką daryti. Pasimetę seni tėveliai, ant močiutės rankų spurdantis mažylis, palūžęs vyras... Belikau aš. Manyje staigiai pradėjo žiebtis mintis, kad sesers likimas tarytum mano rankose, tarytum šioje beviltiškoje padėty aš dar ką nors galiu pakeisti.

Nelaimei ištikus padėti

Neatsikračiau tos minties ir rytojaus dieną. Sugrįžusi į darbovietę, nuėjau pas direktorių

paklausti, kaip galėčiau pusmečiui pasitraukti iš darbovietės. Deja, jis man paaiškino, kad nei mokamos, nei nemokamos atostogos man tokiu atveju nepriklauso. Parašiau raštą, prašydama su rytdiena atleisti mane iš darbo. Tas ryžtingumas direktorių kiek suglumino. Visai paleisti manęs nenorėjo. Dar pusdienį pagalvojęs, surado galimybę suteikti man nemokamas pusmečio atostogas. Mane darbe pavadavo staigiai įdarbintas mano būsimas vyras.

Ligonį lankyti

Aš vėl buvau šalia sesers. Gulėjo jinai po operacijos su aptvarstyta galva ant aukštos lovos (kad būtų patogiau gydytojams), nuoga po balta antklode, šildoma kelių virš lovos kabančių lempų. Jai buvo pajungta daug vamzdelių, ekrane cypė ir neramiai šokinėjo žalia linija, tačiau sesuo nereagavo į jokių garsus, nei į prisilytėjimą, nei į žodžius. Josios sužeista kaičioji akis nereagavo į ryškią šviesą ir visą laiką buvo atsimerkusi. Vyzdys kaip bevalis plaukiojo joje į visas puses. Gydytojai tai vadino "akies šoku" ir aš greitai susiorientavau, kad tai labai blogas pavojų pranašaujantis požymis, tuo labiau nenorėjau atsitraukti nuo josios lovos.

Melstis už gyvus ir mirusius

Kasdien atvažiuodavau į ligoninę ir buvau laiminga, kad leidžia man įeiti į josios palatą. Galvodavau ir spėliodavau, kur dabar sesuo. Juk šioje žemėje jos kaip ir nėra, o vis tik nemirusi. Kas yra, kaip vadinasi tas buvimas tarp mirties ir gyvenimo? Kaip ten atrodo, ar sugrįžusi atsimins, ar galės papasakoti, ką ten matė, su kuo susitiko, kaip ten atrodė?

Stovėdavau, žiūrėdavau ir melsdavausi. Tos dienos būdavo labai ilgos ir nesinorėjo grįžti į namus, nes kasdieną telikdavo ištarti: tas

pats... Tačiau ir šią, atrodė amžiais besitęsiančią padėtį mėginau nudažyti šviesesnėmis spalvomis. Tėveliams sakydavau: jeigu išgyveno parą, gyvens ir toliau. Jeigu išgyveno savaitę, viskas bus gerai. Rytojaus dieną važiuodavau vėl. Mane visada perspėdavo, kad negalima jai trukdyti, liesti ir t.t., tačiau likusi viena aš paimdavau ją už rankos, kalbindavau, pasakojau, kaip jaučiasi jos sūnelis, kas dabar darosi namuose. Įtikinėčiau, kad visi josios laukia, kad ji būtinai turi atsibusti ir sugrįžti namo. Kad ir kaip švelniai bekalbėjau, likdavau be mažiau-sio atsako.

Sulaukti stebuklo

Praejo mėnuo. Vieną rytą man atvykus, nudžiugusi medsesutė man pranešė, kad sesuo bandžius kažką sakyti, tačiau jos nieko nesupratęsios. Širdis pradėjo smarkiau plakti ir aš nepaisydama aplinkinių, paėmiau ją už rankos ir kaip kasdien užklausiau: kaip jautiesi šiandieną? Ar geriau? Jeigu negali kalbėti, paspauski man ranką.

Intensyvios terapijos salėje viešpatavo mirtina tylą. Stovėjau ir laukiau, pasiryžusi laukti, kad ir visą dieną. Medicinos personalas tai išprašydavo mane, tai vėl įsileisdavo į salę. Jau žadėjau važiuoti namo, kai staiga sesuo tarytum pakrutino galą, tarytum pravėrė lūpas, lyg bandydama kažką pasakyti. Sulaikiusi kvėpavimą prišokau prie lovos, sugriebiau už rankos ir palinkusi virš galvos pradėjau vėl ją kalbinti. Ji tarytum nesuprato manęs, tik labai neaiškiai, tyliai ir labai sunkiai, vos beįstengdama ištarė: “Gintarėli”.

Man atrodė, kad aš sušuksiu iš džiaugsmo. Viešpatie! Jinai prakalbėjo, jinai šaukiasi savo sūnelį! Į namus nevažiavau, o skriste skriejau. Dabar jau nieks neabejojo. Jinai gyvens.

Pabusti iš numirusiųjų

Ir iš tikrųjų. Diena iš dienos sesuo rodydavo vis daugiau ir daugiau atsibudimo požymių, labai neaiškiai, tačiau kaskart dažniau kažką

kalbėdavo, judindavo rankas, kojas, tačiau mūsų džiaugsmas buvo pernelyg ankstyvas.

Ryškiai šviečiančių lempų šviesa išdžiovino josios nuolat atmerktą sužalotą akį, prasidėjo skausmingas uždegimas ir komplikacijos. Dėl galvos negalima buvo panaudoti tinkamų vaistų, dėl personalo neprofesionalumo baisu buvo ją ilgiau palikti šioje ligoninėje.

Mūsų pusbrolis, dirbantis gydytoju kitame mieste, išsirūpino malūnsparnį, perskraidino ligonę į “savo” ligoninę ir patikėjo geriausiems specialistams. Aš apsigyvenau pas jį ir kasdien rytą eidavau pas seserį. Prasidėjo nuostabios josios į gyvenimą sugrįžimo dienos. Dar joks dialogas su ją nebuvo įmanomas. Jinai kažką kalbėjo, labai neaiškiai, monotoniškai, veikiau pati sau, nereaguodavo į klausimus. Jau nurydavo vandens gurkšnelį, pakeldavo ranką, pakrutydavo galvą, tačiau kaskart labiau skundėsi akies skaudėjimu. Su ja buvo negerai ir labai bijojau, kad neprarastų regėjimo, tačiau nė nepagalvojau, kad gali būti dar blogiau.

Pasitikėti ir patikėti

Vieną vakarą pietaujant jutau, kad pusbrolio šeimoje atmosfera prie stalo kitokia, negu visuomet. Visi buvo kažko prislėgti, kol pagaliau pusbrolienė - taip pat gydytoja - pradėjo kalbėti apie tai, kaip daug dabar pasiekta medicinoje, kokius protezus dabar gaminama, kaip dirbtinės akies nebeatskirsi nuo savosios...

Viešpatie! Nejaugi? Nupurtė mane šaltis: supratau ir greitai pasitikslinau: taip, iš tikrųjų buvo nuspręsta amputuoti sėsei akį. Per vėlai sureaguota, komplikacijos, nieko neįmanoma padaryti...

Nelaukiau rytojaus dienos. Nors man draudė, dar tą patį vakarą nuskubėjau atgal į ligoninę. Sesuo nieko nenujautė, jinai nieko nežinojo, tik jai labai skaudėjo ir ji nuolat aimanavo: akį, skauda akį... Kaip aš tą vakarą meldžiausi, kaip aš šaukiausi Dievą, kaip prašiau, kad pasigailėtų. Medsesutė suleido migdomųjų, man liepė eiti namo. Buvo iš tikrųjų vėl ir

man reikėjo išeiti. Ir tada, kaip šiandien prisimenu, nepalikau jos vienos. Pusiau balsu, pusiau mintimis, kaip mokėdama kreipiausi: “Marija, mūsų visų Motina - juk Tu esi čia, aš tai gerai žinau... Prašau, pasilik prie josios lovos, parymoki, pabudėk per naktį, saugok, neleisk niekam padaryti ką nors blogo, neleisk niekam išimti akį... Labai, labai prašau... Juk Tu viską gali...”

Pabusti iš numirusiųjų

Ir iš tikrųjų. Diena iš dienos sesuo rodydavo vis daugiau ir daugiau atsibudimo požymių, labai neaiškiai, tačiau kaskart dažniau kažką kalbėdavo, judindavo rankas, kojas, tačiau mūsų džiaugsmas buvo pernelyg ankstyvas.

Ryškiai šviečiančių lempų šviesa išdžiuvino josios nuolat atmerktą sužalotą akį, prasiėjo skausmingas uždegimas ir komplikacijos. Dėl galvos negalima buvo panaudoti tinkamų vaistų, dėl personalo neprofesionalumo baisu buvo ją ilgiau palikti šioje ligoninėje.

Mūsų pusbrolis, dirbantis gydytoju kitam mieste, išsirūpino malūnsparnį, perskraidino ligonę į “savo” ligoninę ir patikėjo geriausiems specialistams. Aš apsigyvenau pas jį ir kasdien rytą eidavau pas seserį. Prasidėjo nuostabios josios į gyvenimą sugrįžimo dienos. Dar joks dialogas su ją nebuvo įmanomas. Jinai kažką kalbėjo, labai neaiškiai, monotoniškai, veikiau pati sau, nereaguodavo į klausimus. Jau nurydavo vandens gurkšnelį, pakeldavo ranką, pakrutydavo galvą, tačiau kaskart labiau skundėsi akies skaudėjimu. Su ja buvo negerai ir labai bijojau, kad neprarastų regėjimo, tačiau nė nepagalvojau, kad gali būti dar blogiau.

Pasitikėti ir patikėti

Vieną vakarą pietaujant jutau, kad pusbrolio šeimoje atmosfera prie stalo kitokia, negu visuomet. Visi buvo kažko prislėgti, kol pagaliau pusbrolienė - taip pat gydytoja -

pradėjo kalbėti apie tai, kaip daug dabar pasiekta medicinoje, kokius protezus dabar

gaminama, kaip dirbtinės akies nebeatskirsi nuo savosios...

Viešpatie! Nejaugi? Nupurtė mane šaltis: supratau ir greitai pasitikslinau: taip, iš tikrųjų buvo nuspręsta amputuoti sėsei akį. Per vėlai sureaguota, komplikacijos, nieko neįmanoma padaryti...

Nelaukiau rytojaus dienos. Nors man draudė, dar tą patį vakarą nuskubėjau atgal į ligoninę. Sesuo nieko nenujautė, jinai nieko nežinojo, tik jai labai skaudėjo ir ji nuolat aimanavo: akį, skauda akį... Kaip aš tą vakarą meldžiausi, kaip aš šaukiausi Dievą, kaip prašiau, kad pasigailėtų. Medsesutė suleido migdomųjų, man liepė eiti namo. Buvo iš tikrųjų vėlu ir man reikėjo išeiti. Ir tada, kaip šiandien prisimenu, nepalikau jos vienos. Pusiau balsu, pusiau mintimis, kaip mokėdama kreipiausi: Marija, mūsų visų Motina - juk Tu esi čia, aš tai gerai žinau... Prašau, pasilik prie josios lovos, parymoki, pabudėk per naktį, saugok, neleisk niekam padaryti ką nors blogo, neleisk niekam išimti akį... Labai, labai prašau... Juk Tu viską gali...

Išėjau. Nors mano ir drabužiai, ir plaukai kvepėjo ligonine, nors aš kasnakt sapnuodavau palatas, gydytojus, seserį, negalėdama pakeisti sapnų temos, tą naktį miegojau išimtinai ramiai, o atsibudusi nebeprišiminiau, ką sapnavau. Kitą dieną gydytojai grupėmis ėjo ir ėjo į jos palatą, kažką tarėsi, konsultavo. Nieko nesakydavo man, ir aš ištverčiau neužklaususi, saugodama savo paslaptį. Išdrebėjau vieną parą, kitą - akies neamputavo. Nesiteiravau, kas įvyko. Man pakako, kad sesuo vis mažiau skundėsi skausmu. Aš dėkojau tik Marijai. Po poros dienų laimingi gydytojai pranešė: akis gražiai gyja-

Trokštanti pagirdyti

Atslūgus pavoju, vėl džiaugėmės gyvenimu. Sėsei atjungė lašelinę, vandenį ir skysčius paduodavau jai šaukšteliu tiesiai į burną. Vėliau jai duodavo skystos daržovių tyrėlės, skys-

tų košelių. Sunku dar buvo nuryti, maistas liejosi per smakrą, likdavo už dantų. Ligonė nemo-kėjo dar apsilaižyti, nelabai juto maisto skonį.

Kaskart gyvesni darėsi jos judesiai. Kad ir su aukštomis aptvaromis josios lovytė pasidarė nesaugi. Ligonėi pririšdavo rankas ir kojas, kad besiblaškydama neiškristų. Aš atėjus, ją atpalaiduodavau, gydytojams leidus, apramstydavau pagalvėmis, ir jinai šitaip pasėdėdavo keletą minučių. Galva dar svyrudavo, nunirdavo žemyn. Vėliau gerti ir tyrelės jai atnešdavo specialiam “arbatinuke” su ilgu čiaupeliu, tačiau jai dar buvo sunku juo pasinaudoti. Kartą atėjusi radau visą tyrelę išlietą ant krūtinės, ašotėlį gulintį ant antklodės. Prašiau sesučių, kad, man nesant, pamaitintų ją, nes pati dar nesugebanti, tačiau jos nedaug į tai kreipė dėmesio. Jos taip įprato, kad aš kasdien ligi 3-jų čionai esu, kad atnešdavo naujas pižamas ar paklodus, numesdavo ant kėdės ir sakydavo: čia va, ponია, perklosit lovą.

Ir aš klodavau, tačiau kokia sunki būdavo išliesėjusi per tą mėnesį mano sesuo! Jinai nei pati pasiremdavo, nei pasikeldavo, o dar reikėjo atsargiai. Juk galva subintuota, juk akis...

Nuoga apdengti

Buvo visokių atsitikimų. Kartą vos įžengusi į koridorių, išgirdau beviltišką sesers raudojimą. Nusigandusi nedrąsiai pastūmėjau jos palatos duris. Mano nuostabai joje nieko daugiau nebuvo, tik už ligonės pečių buvo atsidaręs langas ir pro jį tiesiai į ligonės pečius žvarbiai pūtė šaltas vėjas. Buvo spalio pabaiga. Vienmarškinė, sėdinti prie lovos pririšta sesuo buvo kiaurai perpūsta. Greitai užtrenkiau langą, pagriebiau spirimą, kuriuo visada trindavau jai pečius, kad nesusidarytų nuogulos, energingai įtryniau pečius, kad net oda paraudod, kaip mokėjau, padariau masažą, paguldžiau ją, apklosčiau... Viriau vandenį, girdžiau karštą arbatėlę ir vėl meldžiausi, kad tik jinai nesusirgtų plaučių uždegimu. Pavyko atsikratyti ir šios nelaimės.

Alkstantį pavalgydinti

Sesuo sveiko, su apetitu ir kaskart daugiau valgydavo, vis mažiau miegojo, nors nemažai gaudavo raminančių vaistų. Mane gydytojai įtikinėjo, kad ligoninės maisto jai visiškai pakanka, bet man rodės, kad jis labai neskanus. Šeimininkams išėjus į darbus, aš greitai apsisukdavau jų virtuvėje. Žinojau, ką sesuo mėgsta: tai pakepdavau bulvinių blynelių, tai patroškindavau žuvies, tai vištienos su sultiniu paruošdavau ir, kiek kojos įkabina,- į ligoninę, kad neatauštų. Suvalgydvo viską ir dar liepdavo “atnešti iš rūšies” tai kopūstų, tai rauginto agurko... Žinojaut tada, ką atnešti kitą dieną.

Nežinau kodėl nuo jos viso kūno, ypač nuo kojų labai luposi oda po prausimo. Tada aš įsigudrinau ir nupraususi į visą kūną įtrindavau skysto ir riebaus kremo. Oda pamažu įrausdavo, atgydavo, darėsi elastinga ir švelni, o gydytojai, įėję į jos palatą, juokėsi, kad čia kvepia kaip parfumerijoje.

Nuliūdusį paguosti

Atėjo nekontroliuojamo čiauškėjimo laikotarpis. Sesuo, man tik atėjus, (o turbūt ir nesant), tuoj pradėdavo pasakoti. Ir ko tik tose pasakose nebūdavo! Daugiausia dejonių ir priekaištų visiems ir viskam. Visi buvo negerai, viską darydavo ne taip, kaip reikia. Sesuo kasdien man skundėsi, kaip jai viską skauda, kokius negerus jai duoda vaistus, kaip visi ją bara, rėkia ir t.t. Žinoma, visa tai buvo netiesa. Apkabindavau ją ir guosdavau, aiškindavau. Ir po ilgų įtikinėjimų jinai dar vis klausdavo: tai tas gydytojas tikrai geras, o ta sesutė tikrai maloni? Jinai mane myli? Tiek daug jai reikėjo šilumos, paguodos žodžių.

Dar nesuvokė, kur jinai ir ką veikia. Dažnai jausdavosi, esanti namuose. Stebėjosi, kad kitokie baldai. Prašydavo kitaip juos sustumdyti, klausdavo, kur išnešėme Gintaruko lovytę. Dažniausiai apie ji ir sukosi jos pasakojimai: kaip jis miegodamas dažnai šypsodavosi, kaip stipriai suspausdavo pirštą, kiek daug

išgeria pienelio... Žiūrėdama vakarais pro langą į mirguliuojantį miestą, suvokdavo, kaip savo bažnytkaimį. Stebėjosi, kaip čia žmonės "išsistatė", kaip pasikeitė jos gatvė, ieškojo, kur gyvena kaimynai, pažįstami.

Dar vėliau atėjo diena, kai kartu pradėjome žengti pirmuosius žingsnius, kaip džiaugmės įveikę bent du laiptelius, kaip sunkiai sekėsi važiuoti reabilitaciniu dviračiu, sugauti kamuolį ir t.t. Pratimai stiprino nuo judesio atpratusius jos raumenis, teikė jėgų ir džiaugsmo.

Nemokantį pamokyti

Prasidėjo nežmoniško smalsumo laikotarpis. Jinai mane apiberdavo klausimais: kur aš esu, koks čia miestas, kaip aš čia patekau, kas, kodėl...

Iš pradžių jinai buvo įsitikinusi, kad guli ligoninėje tik dėl akies. Jos skaudėjimą gerai prisiminė, ją kasdien dar tvarstydamas, atrodė, kad čia pagrindinė priežastis. Kurį laiką nesistengiau jai įrodinėti, kad klysta, nes jinai dar viską greitai užmiršdavo, antra - bijojau, kad staigūs ir stiprūs išpuoliai jai nepakenktų. Ir tik matydama, kad diena iš dienos ji vis logiškiau samprotauja, kad taisyklingai suvokia savo padėtį, pamažėle aiškinau, kas atsitiko prieš porą mėnesių, kur jinai, kodėl turi greitai ir visiškai pasveikti.

Ir tada jau abi sutartinai kibdavome į darbą. Reikėjo prisiminti raides, daugybės lentelę. Psichologas atnešdavo įvairių spalvotų knygelių, liepdavo atlikti įvairias užduotis. Ne viską iš karto pasisėkdavo gerai padaryti, tačiau sesuo gerai įsimindavo ypač sunkesnius pratimus ir po valandėlės jau žinojo, kaip juos išspręsti. Abi džiaugėmės tais mažais laimėjimais, nes tai buvo šviesus ženklas, kad sveikstame.

Parvažiudavau namo ir vis ilgiau seserį palikdavau ligoninėje vieną. Aišku, jai vienai būdavo tada labai nuobodu, ir aš atvykus sužinodavau, kaip jai ten bloga, tačiau jos buvimas čionai jau artėjo į pabaigą. Gražiai sugijo kaukolė, nubintavus galvą, vieną dieną pamačiau vietoje nesveikos moters tarytum keliolika metų atjaunėjusią trumputėliai nukirptais plaukais merginą. Neiškenčiau, neparodžius veidrodėlyje, kaip jai gražu su nauja šukuosena. Ir kaip patogu - nei šukuotis, nei plaukus sukti... Buvo linksma, visų pirma todėl, kad buvome čionai jau paskutines dienas.

... į namus priimti

Nors sesuo su šeima gyveno atskirai, nusprendėme ją parsivežti į gimtinę, kur tėveliai, kur aš, kur jau apsirato jos sūnelis.

Kartu su namiškiais ruošėme namus josios sugrįžimui: išsivalėme, apsitvarkėme, išvėdinome kambarius, parinkome gražiausių savo sodo vaisių. Jau ir toji diena! Gražiai aprenėme Gintarėlį, o motulės akys vis pro langą, vis už vartų, vis į plentą, į toliausį tolį - gal jau, gal jau važiuoja?

Laukėme visi, kaip stebuklo. Aiškinome Gintarėliui, kad sugrįžta jo mamytė, ne šiaip sau iš miesto ar iš ligoninės, sugrįžta iš numirusiųjų. Stengėmės, kad jis įsidėmėtų šią akimirką, tačiau jam tebuvo 10 mėnesių.

Ir ašaros, ir džiaugsmas šildė mūsų pirmąjį susitikimą gimtuosiuose namuose, malda ir artimo meilė lydėjo kitas dienas ir mėnesius, Dievas laimino mus ir ligonę. Jinai visiškai pasveiko. Dar po poros metų pagimdė dukrelę, vaikus paaugino, jie nuėjo į mokyklą, sesuo sugrįžo į profesinį darbą. Tarytum niekada ir nieko neatsitiko. O būta tiek stebuklų!

Jadvyga Radzevičienė

“Gyvenimo prasmė yra ten, kur reiškiasi žmogiškumas”, yra pasakęs lietuvių poetas J. Marcinkevičius.

Kas to žmogiškumo gimdytojas? Aišku, kad žmogus! Perskaitykime šį žodį paraidžiui ir pamažu keliaukime į šį klausimą atsakymo labirintais...

Žmogus - tai žemė, talpinanti gelmėse visas savo vertybes.

Žmogus - tai motina, glaudžianti prie savo krūtinės nuskriaustą, verkiantį ne tik mažą vaiką, bet ir suaugusį.

Žmogus - tai gydomasis Lietuvos pušynų skleidžiamas oras.

Žmogus-gigantas-kalnas, kurio viršūnę pasiekti ne visiems valia.

Žmogus - tai uraganas, kartas nuo karto išmetantis savo klaidas ir pyktį.

Žmogus! Kas jis? Tai saulė, kuri savo nuostabia šiluma šildo visus visus... Ne tik tuos, kurie metai iš metų gerina savo bėgimo olimpinius rekordus, bet ir tuos, kurie per visą savo gyvenimą negali išeiti iš gimtųjų namų... Ne tik tuos, kurie kiekvieną pavasarį džiaugiasi nuostabiu sodų ir pievų žydėjimu, bet ir tuos, kurie visą savo gyvenimą draugauja su tamsa. Ne tik tuos, kurie rašo įdomias knygas ir jas skaito, bet ir tuos, kurie negali ištarti pirmosios abėcėlės raidės A...

Sunku, bet kasdien, besibeldžiant Dievui į tavo minčių duris, stengies aprėpti tą visumą - Žmogų... Tai visuma, kuri sukūrė mums Lietuvą, o mes tapome jos vaikais - lietuviais. Apie lietuvių jau XIV a. knygoje rašė: “Lietuvis - ty-

lūs, ramaus būdo, taupus (ypač moterys), pamaldus ir karštai myli savo tėvynę...”

Šiandieną, kai esame laisvi, su didele meile dairomės atgal - į gilią tautos praeitį ir dėkojame žmonėms, kurie sunkiu Lietuvai metu negailėdami savęs, nepalūždami iš tiesų mylėjo savo Tėvynę, jos žmones... Neatsitiktinai dar okupacijos metais skubėjome nuvykti į Tolminkiemį, kur ilgą laiką gyveno ir dirbo vienas lietuvių literatūros klasikų - K. Donelaitis, kur gimė pirmasis lietuvių grožinės literatūros kūrinys - nemirtingoji “Metų” poema, išversta į daugel pasaulio kalbų Ižengę į K. Donelaičio bažnyčią, nuoširdžiai kalbamės su Lietuvos atmintimi ir iš čia skubame į Kauną, kur, paspaudus Maironio buto durų rankeną, suskamba kanklės ir pasigirsta J. Naujalio ir Maironio dainos “Lietuva brangi” melodija. Vaikštome po muziejų, atidarytą 1936 m. birželio 28 d. ir girdime:

*Už tatai, kad tave, tave vieną tiktai
Nuo jaunųjų dienų aš mylėjau karštai,
Kad tau įkvėptas amžinas giesmes po kojų
Iki šiol nenuilsdamas klojau ir kloju...*

Su poeto įsimintiniais eilėraščių posmais mintyse mes su mokiniais skubame į Pasandravį Maironio gimtinę pasodinti ąžuoliuką. Lai jis auga ir kasdieną dėkos Maironiui už tai, kad poetas ne tik pats mylėjo savo tautos žmones, Lietuvos kraštą, bet tos meilės jau 134-ieji metai moko ir mus...

Žvelgi atviromis akimis į nuostabią gamtą

-jos žiemos ir pavasarius, vasaras ir rudenius! Ramybė? Deja, nes be galo jaudinies, kai paimi į rankas J. Marcinkevičiaus “Dienoraštį be datų”, o ten skaitai: “O Donelaitis - koks jis dar artimas gamtai! Jis žiūri į ją būriškai, gospadoriškai, kaip į savo parapiją, kurioje ir pavasario linksmybės, ir žiemos rūpesčių - per akis”. Ir liaudiškąją Strazdo lyrą laikė ant savo rankų gamta, Anykščių šilelyje suošė, susiūbavo jaunojo Baranausko giesmė...

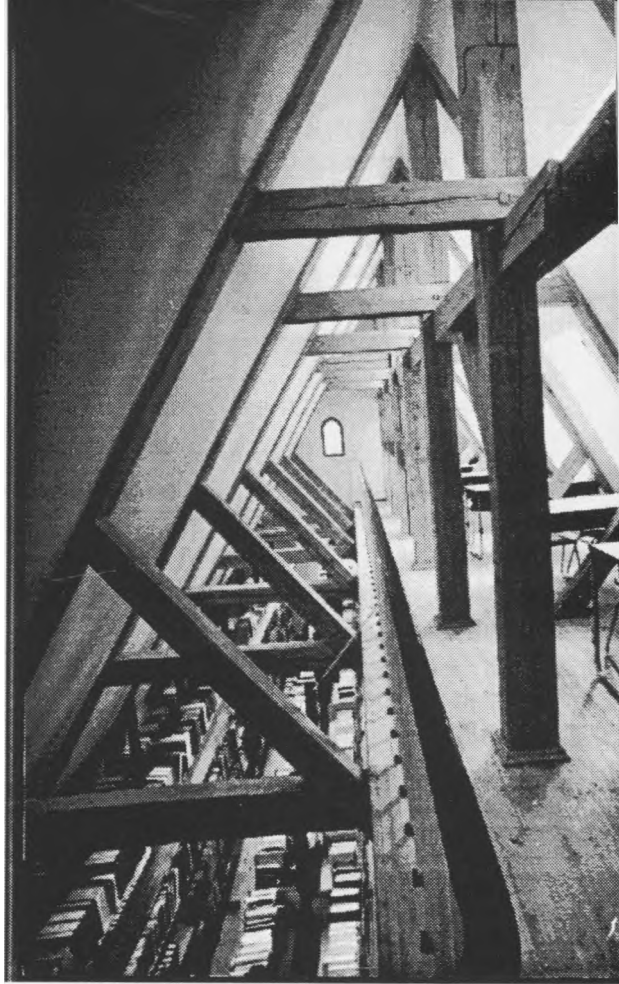
“Skubu ir čia, kad jauni, bręstantys žmonės galėtų pasėdėti ant legendinio Puntuko akmens, pasimaudyti Šventojoje, priglusti prie savo tautos turtingos ir garbingos praeities, kad paklaidžioję po A. Baranausko Anykščių šilę, galėtų prisiekti sau: “Svarbiausia būti žmogumi, aukojančiu savo meilę ir darbus kitiems”.

Turbūt niekada, net šimtus kartų apsilankius tose pačiose vietose, nepraeis noras atsikvėpti tyru tėviškės oru, prisiglausti prie dūmų kvepiančios senolių pirkaitės, pripildyti širdį šventa protėvių didybe, atsigerti iš gaivios ir nesenkančios lietuvių tautos kūrybos versmės, ir pagaliau pailsėti nuo pašėlusio amžiaus ritmo... Todėl ir vykstame į Rumšiškės - Lietuvos liaudies buities muziejų. Vaikštome čia po Dzūkų kaimelį, Aukštaitijos kaimą, žengiamo į Sūduvių sodybas ir Žemaičių kaimo trobas. Bevaikščiodami čia mes ir sužinome, kaip gyveno darbštus, kantrus, užsispyręs, taupus, gerumą ir nuoširdumą skleidžiantis lietuvis aukštaitis, žemaitis, suduvis ir dzūkas...

*Kas aš be medžio, be žolės, be paukščio,
be priėjimo prie žmogaus, be žvilgsnio,
kuris mane sutinka ir palydi?*

(J. Marcinkevičius)

Daug garsių, darbui atsidavusių vedlių iš meilės žmogui išaugino Lietuva, jos žmonės, tikėjimas Dievu. Nepamirštami mums J. Biliūnas, J. Tumas-Vaižgantas, V. Kudirka, M. Mažvydas, J. Jablonskis, Vydūnas, K. Čiurlionis. J. Basanavičius, J. Žemaitė. I. Simonaitytė ir

Biblioteka ir skaitykla Perkūno name.

daugelis kitų - ne tik rašytojų, dailininkų, kompozitorių, liaudies dainų kūrėjų, amžiais nesugriaunamų pilių statytojų, architektų, kurių dėka buvo pastatytos neįkainojamo grožio bažnyčios, katedros, bazilikos, arkikatedros. Kiek tų eilinių žmonių, pakrikštytų ne vandeniui, o meile?! Visi jie, likę gyvi, ėjo savo protėvių pramintais takais ir kartojo:

*Neatimk iš manęs tik, maldauju,
Lietuvos - ji tokia man sava.
Man negaila bus nuosavo kraujo,
Kad tik liktų gyva Lietuva.*

(E. Mieželaitis)

Neišvardinsi visų išeivijos lietuvių, neišmatuosi jų meilės savo kraštui, o jie iš tiesų tartum paklūsta B. Brazdžionio ketureiliui:

*Į namus iš pasaulio vieškelį visų
Griš visi, eję Viešpaties valia ištikimai,
Kam širdy, kai aplinkui buvo juoda ir
tamsu,
Tartum saulė švietė tėviškės namai.*

Neseniai išeivijos lietuvio P. Deltuvos rankų darbo kūrinys - dovana "Madona" papuošė Kauno Įgulos bažnyčią. Tai tik vienas iš daugelio išeivijos nuveiktų darbų Lietuvai! Jie mums - kaip J. Biliūno "Laimės švyturys", raginantis tapti geresniais, kuo stipriau mylėti savo artimą, ištiesiant jam pagalvos ranką.

Gal dėl to šiandieną padeda mums ir kitos tautos - belgai, švedai, vokiečiai nelengvame mūsų gyvenime.

Lietuvis baigia išverkti savo jausmus ties kiekvienu pakelės kryžiumi, menančiu jam sunkias praeities dienas. Ne paslaptis, kad ir šiandieną ne vienas lietuvis savo gyvenimo kelyje sutinka nemaža sunkumų. Pavargsta... Ieškodamas poilsio ir ramybės, jis skuba į Kryžių kalną, kur 1993 metais rugsėjo 7 d. 10 val. Meilės ir Vienybės apaštalas popiežius Jonas Paulius II aukėjo šv. Mišias. Nepamirštami išliko ištarti jo žodžiai: "Meldžiamės dieviškos šviesos, kad kryžiuje matytume savo kančių prasmę ir mokėtume mylėti kiekvieną žmogų, kaip Kristus mylėjo".

Ramybės namais ir meilės žmogui mokykla šiandien daugelis lietuvių laiko bažnyčią. Čia ir sutiksi nuo ryto iki vakaro besimeldžiančių žmonių. Kauno Įgulos bažnyčia ypatingai pasižymi tuo, nes čia beveik kasdien gali sutikti šios bažnyčios atkūrimo ir restauravimo or-

ganizatorių kunigą R. Mitkutavičių. Kunigą-poetą, kuris su didele pagarba išklauso tavo minčių, pataria, paguodžia, apdovanoja J. Burkaus knyga "Tėvas Ginas", Ir taip, prisipildžiusi dvasinės ramybės, sugrįžusi į namus, imu į rankas jo poezijos knygą "Šviesos spalvos". Skaitau:

*Maironio
lietų pagiedokim-
apsipilkim
Vaižganto giedra —*

*Putino
kačpėdėlių prisialsuokim -
įsisprauskim
į Baranausko sakus —
Strazdą atsisklęskim
po Pulkim and kelių —
nebus tai vakarykštis
įprastinis sapnas -
angelų čia skraidyta,
giedota ir likta.*

Lietuviai, pabuvoję Ramybės namuose, iš jų išeina pailsėję, susikaupę, apsivalę nuo savo kasdienybės. "Dieve, - norisi pasakyti, - tu sutvėrei šį kraštą ir jos žmones, padaryk taip, kad mes išsaugotume artimo meilę, kuri nugaltėtų pyktį, neapykantą, kerštą, pavydą ir kitas žmogaus ydas, trukdančias žmogui tik per žmogiškumą siekti gyvenimo prasmės".

Gyvenimo prasmės? Šiandien ji kiekvieno žmogaus, mylinčio savo gimtąjį kraštą, pareiga! Žmogus, nepažinęs to jausmo, pamažu praras savo gimtinę. Lietuva - nepriklausoma valstybė, bet ji dar silpna ir neturtinga. Amžiną meilę giedokim jai, jos žmonėms, kad mūsų tauta dvigubu šuoliu kiltų į pažangą, o ypač į dvasinės šviesos viršukalnes.

Lietuva yra asocijuota Europos sąjungos narė ir, siekiant tikrosios narystės, aktyvus Vilniaus dalyvavimas Europos miestų sąjungos veikloje padės šaliai greičiau integruotis į Europos politines, saugumo ir ekonomines struktūras, mano miesto valdžia. (Lietuvos aidas Nr 211)

Kančioje nelikau be paguodos ir vilties

(Suaugusiųjų grupėje premijuotas straipsnis)

Viktoras Bakanauskas

Bildėdamos ir žvangėdamos užsivėrė sunkios, geležim apkaustytos kameros durys. Ėmiau žvalgytis po mažytę, tamsią patalpą. Viršuje durų, apipinta vielomis, spingsėjo elektros lemputė, skleisdama menką gelsvą šviesą. Viskas skendėjo lyg tirštame rūke, įsižiūrėjęs pamačiau pasieniais gulinčius keturis žmones. Sunkus, pelėsiais, prakaitu ir dar kažkokiu troškiu kvapu pripildytas oras greitai įsisiurbė visame mano kūne. “Štai kokie tie bolševikų kalėjimai” perskrodė sąmonę širdį gelianti mintis. Dabar pats matau juos savo akimis. Iki šiol apie juos žinojau tik iš aprašymų... Tuo metu greta manęs kilstelėjo plika galva ir pašnibždomis tarė:

- Greičiau nusirenk ir gulk. Netrukus kelsimės. Pasikalbėsime vėliau. Kada suėmė? - užbaigė snibždėjamą nelaimės draugas.

- Suėmė praeitą potietę Vilniuje, gatvėje - atsakiau nusirengdamas. Nors buvau baisiausiai išvargintas pusę paros trukusio tardymo, bet niekaip negalėjau užmigti. Galvą gėlė. Jaučiausi lyg sumuštas. Sąmonėje vieni vaizdai keitė kitus.

- Viešpatie Dieve! Už ką jie mane suėmė? Neprisimenu jokio nusikaltimo.

Suėmė apie trečią valandą po pietų, einant Olandų gatve netoli politechnikumo, kuriame mokiausi. Atvežė tiesiai čia - į garsiuosius saugumo rūmus. Tardė pusdienį ir visą naktį, pasikeisdami keturi čekistai. Klausimas buvo vienas: iš kur gavau dešimt proklamacijų (ant-sovietinių lapelių), kurie buvo spausdinti ant languotų sąsiuvinio lapų ir sudėti į vokus. Lapelius ir vokus rodė iš toliau, paimti į rankas neleido. Čekistai sakė, kad visa tai jie išėmė

Vilniuje iš pašto dėžutės. Saugumą perspėjo kažkoks, kaip jie sako, patrijotas. Ant vokų buvo ranka užrašyti adresai tuometinio Daugų rajono žmonėms. Tardytojai įtikinėjo, kad adresai užrašyti mano ranka. Geriau įsižiūrėjęs, pastebėjau, kad yra truputį panašumo į mano raštą. Galbūt kažkas stengėsi imituoti mano braižą, bet nevykusiai.

- Argi jūs nematote, kad tai ne mano braižas? Jeigu netikit, padarykite ekspertizę.

- Kam ta ekspertizė? Ir taip matosi, kad tavo braižas!

Taip kamavo jie mane tuo vieninteliu klausimu pusę paros. Keikdamiesi, grasindami reikalavo pasakyti, iš ko gavau lapelius. Ką galėjau atsakyti mane apstojusiems, įtūžusiems čekistams, jeigu tuos vokus mačiau pirmą kartą gyvenime? Nors mano kaltės čia nebuvo, bet iš čekistų elgesio supratau, kad įrodyti tiesą bus labai sunku. Žinojau, kad pakliuvusiam į šiuos požemius, atgal išėjimo nėra. “Dieve, Dieve! Duok stiprybės pakelti tai, kas manęs laukia”. Mintyse kalbėjau maldos žodžius, ieškodamas paguodos. Širdis daužėsi nuo neapsakomos gėlos. Negeros mintys visiškai išsekino ir pradėjau snausti...

Staiga išgirdau kažkokį bruzdesį koridoriuje. Ėmė bildėti atidarinėjami durų langeliai. Trinktelėjo mūsų langelis. Pasirodė sargybinio veidas ir piktai suriko: “Podjom! Bistrej! (Kelk! Greičiau!) Kameros draugai pašokę rengėsi. Sunkiai atsikėliau ir aš. Sveikinomės. Pasakojau apie save. Jie pasisakė savo bėdas. Draugai ramino mane, sakydami, kad jų suėmimo priežastys nepalyginamai sunkesnės.

Gavome po puodelį kavos-drumzlinos skysties ir šešis šimtus gramų juodos, patizusios duonos. Duonos niekaip negalėjau praryti. Truputį pagėriau kavos. Po pusryčių kalbėjom ir kalbėjom. Nė nepajutau, kaip užsimerkė akys... Lyg perkūnas trinktelėjo langelis ir išgirdau sargo riksmą: "Miegi? Matj! Matj! Nori karcerio?" Atsistojau ir vaikščiojau siaurame tarpelyje tarp narų. Paskui vėl atsisėdau ir laikiausi, kad tik neužsnūščiau. Sargas pro "vilko akutę" nuolat tikrino, ar nemiegu. Draugai įspėjo, kad tardymo metu man neduos miegoti.

Po signalo "gulti", nusirengiau ir atsiguliau. Nespėjau sumerkti akių, kaip prasivėrė langelis.

- Na bukvu "B"! - Kieno pavardė iš raidės "B"?

Priėjau prie langelio ir pasakiau pavarde.

- Greičiau renkis!

Sargybinis, prilaikydamas mane už rankos, vedė laiptais vis aukštyr ir aukštyr, kol pagaliau sustojom. Durys prasivėrė, ir aš atsiradau šviesiame kabinete. Už stalo sėdėjo jaunas lieso veido saugumietis. Kitas vyresnis stovėjo šalia. Mane pasodino ant taburetės prie durų.

-Pavardė, vardas, tėvo vardas?

-Štai tavo tardytojas, - rodydamas į sėdintį, tarė stovintysis. Tikiuosi, kad tu jam viską išpasakosi.

Pats išėjo pro duris.

Tardytojas Liniauskas ilgai tylėjo, rankiodamas ir susegdamas popieriaus lapus. Paskui užsirūkė. Pūsdamas tirštų dūmų srovę, prisimerkęs žiūrėjo į mane. Pagaliau prabilo rusiškai:

- Tai kas tau davė šituos lapelius?

- Tuos lapelius matau pirmą kartą. Iš kur jūs juos paėmėt, aš nežinau.

- Bet adresus rašei tu - suriko Liniauskas.

- Iš kur gavai lapelius?

- Ar nematote, kad tai ne mano braižas. Tai bjauri provokacija.

Ilgai tęsėsi toks mūsų pokalbis. Tardytojas puolė mane labai įnirtingai, šlykščiausiai keik-

damasis ir grūmodamas smurtu. Vėliau kiek aprimo. Buvo sekmadienio vakaras, tiksliau, naktis. Po vidurnakčio jis pats atsisėdęs ėmė snausti. Sumerkiau akis ir aš. Nė nepajutau, kaip atsidūriau sapnų karalystėje...

- Spiš, svoloč (Miegi svolačiau!) - išgirdau ir pamačiau pašokusį Liniauską. Pagriebęs nuo stalo pundelį raktų, norėjo kirsti man per galvą, bet susilaikė.

- Aš nemiegu. Jūs pats miegat! - atrėžiau jam.

Po ilgų keiksmų jis vėl aptilo. Rinko, segiojo popierius, ruošdamasis rašyti protokolą. Ilgai rašė, plėšė ir vėl rašė. Savo naktinį triušą plėšė į labai smulkius skutelius, sumesdamas juos šiukšlių dėžėn. Matėsi, kad prie šito darbo jis dar neįpratęs. Pagaliau parašė (rusiškai) ir balsu perskaitė. Ten buvo parašyta, kad saugumo darbuotojai pašte sulaikė dešimt vokų su priešiškais sovietų valdžiai lapeliais. Nors adresai užrašyti mano ranka, bet aš neprisipažįstu tai padaręs. Po protokolo pasirašiau ir vėl atsidūriau kameroje. Buvo penkta valanda ryto, o šeštą kėlimas. Atsiguliau ir kol aprimęs pradėjau snausti, vėl turėjau keltis. Vėl laukė sunki bemiegė diena ir dar sunkesnė naktis...

Kiekvieną vakarą, vos atsigulęs, turėjau keltis ir eiti į tardymą. Čekisto Liniausko klausimai ir mano atsakymai per visą dviejų mėnesių tardymo laikotarpį buvo vis tie patys. Dažnai įsiutęs jis puldavo prie manęs, ruošdamasis trenkti raktais per galvą. Bet vis susilaikydavo, rėkdamas, kad iš manęs liks tik sumaitotas mėsos gabalas.

Sutino rankos ir kojos. Sunkiai vaikščiojau. O koks brangus tapo miegas! Už valandėlę miego būčiau atidavęs gyvybę. Laikas slinko lyg baisiame sapne, iš kurio niekaip negalėjau atsibusti. Bet ir tarp sargų pasitaikydavo tokių, kurie "nepastebėdavo" manęs snaudžiančio. Kameros broliai nuoširdžiai užjautė mane. Jie vis ramino, sakydami, kad turi baigtis kankinimas prievartine nemiga. Viltis kaip kada sustiprėdavo o kartais visai išblėsdavo. Kartą kilo min-

tis nusizudyti. Bet kaip tai padaryti? Tardymo kabineto langai su grotomis - neiššoksi pro langą. Pasivaikščiojimų aikštelėje įsižiūrėjau atsikišusį aštrų pamatų kampą. "Įsibėgėjęs trenksiu į jį galva ir užsimušu" - galvojau. - O jeigu liksiu invalidas? Atrodė, kad šis košmaras nesibaigs niekuomet.

Sėdėjau jau trečioje kameroje, prie nuolatos žvangančių metalinių įėjimo požemin vartų. Su manimi buvo tik vienas žmogus. Laisvoje Lietuvoje jis dirbo kriminalinėje policijoje. Labai nuoširdus žmogus.

Artėjo prie pabaigos antras tardymo mėnėsis. Pakelti nemigos kančias darėsi vis sunkiau ir sunkiau. Kartą, kaip ir visada, išvedė į tardymą. Antrame aukšte supratau, kad einame ne pas Liniauską, bet kitur. Įėjęs kabinetą, pamačiau pagyvenusį saugumietį.

- Majoras Ščiurovas, - prisistatė tardytojas.
- Man pavesta tardyti tave, kadangi Liniauskas nenori vesti bylos. Jis skundėsi įžūliu tavo elgesiu. Manau, kad mums pavyks susikalbėti geru ju.

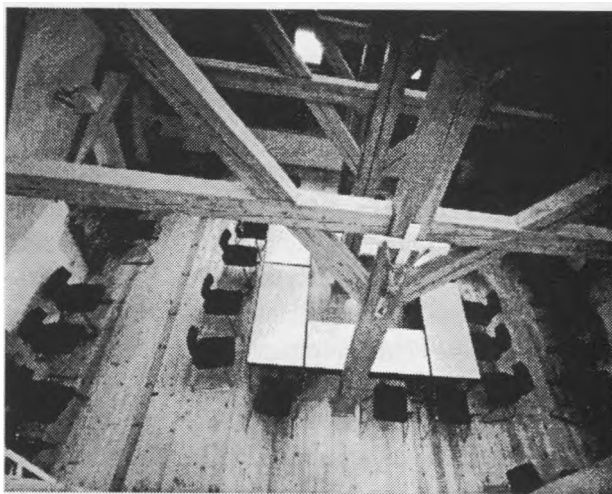
- Nežinau, kuo aš neįtikau Liniauskui. Jo nuolatiniai keiksmas, grūmojimai ir tie patys klausimai man labai įkyrėjo. Kiekgi galima vis kartoti ir kartoti tą patį klausimą ir atsakymą?

- Tai nekartok, bet pasakyk, iš ko gavai antisovietinius lapelius?

- Tų lapelių man niekas nedavė. Juos pakišo patys saugumo darbuotojai. Tai baisi, bjauri provokacija! Padarykit ekspertizę ir pamatykite, kad tai ne mano braižas, kad ant vokų užrašyti adresai ne mano ranka.

- Aš maniau, kad su manim tu kalbėsi protingiau, bet matau - nenori susitarti geru ju. Ką gi, kaltink save...

Buvo nesuprantama, kodėl saugumiečiai taip vengė ekspertizės. Matyt, nenorėjo ir negalėjo demaskuoti šitos savo provokacijos. Praėjo dar keletas bemiegių naktų ir dienų. Nežinau, iš kur atsirasdavo jėgų judėjimui ir kalbai. Viską darydavau lyg sapnuodamas. Neapsakomas nuovargis vis toliau ir toliau stūmė nuo

Skaitykla - simpoziumų salė Perkūno name.

manęs paskutinius vilties likučius.

Tą naktį, įėjęs pas tardytoją, pamačiau du nepažįstamus čekistus. Vienas jų atrodė ypač žiauriai. Skustagalvis, raupuoto siauro veido su įstrižomis mongoliškomis akimis. Jie kažką tarp savęs šnabždėdavo, žvilgčiodami į mane. Skambino telefonu, pasikeisdami trumpomis frazėmis. Įėjo dar du saugumiečiai. "Kažką ruošia" - pagalvojau.

- Sakysi ar ne iš ko gavai lapelius? - prišokęs suriko siauraakis.

- Jau sakiau šimtus kartų - atsakiau jam.

Jis staiga išsitraukė iš užančio vielomis pintą vytinę ir ėmė čaižyti man per kelius ir ant jų sudėtas rankas. Nejučiomis atitraukiau rankas šalin. Tada prišoko kitas, partrenkė mane ant grindų. Nuplėšė švarką, kelnes ir mušė, mušė šaukdamas: "Sakyk, iš kur gavai lapelius! Sakyk! Sakyk!" Kurį laiką jutau deginantį skausmą, bet greitai kažkur nugrimzdau...

Atsigavau laistomas vandeniu. Pamačiau aplink stovinčius žmones. Jie tyliai šnekėjosi, bet nemušė. Norėjau atsistėti, bet neįstengiau.

Nieko nesakę, egzекutoriai išsinešdino. Liko vienas Ščiurovas. Jo žvilgsnyje pastebėjau keistą užuojautos šešėlį.

- Sakiau, kad neprisipažindamas prisišauksi sau bėdą.

- Ko jums reikia? Melo? Rašykit, ką tik norit - aš pasirašysiu. Rašykit, kad lapelius radau ar davė kas. Man vis tiek.

Šį kartą atėjo du sargai ir nuvilko į kambarą. Atsigulti negalėjau. Šiaip taip susiriečiau ant grindų draugo padėto čiuzinio ir užmigau. Atsibudau nuo rytinio šurmulio. Labai troškino. Gėriau ir gėriau. Kameron įėjo moteris balto chalatu. Palaikė ranka ir liepė ruoštis ligoninėn.

Netrukus gulėjau Lukiškių ligoninės švarioje ir šviesioje palatoje. "Kokia netikėta laimė" - mažiau gulėdamas lovoje. - Ar dažnai gyvenime juoda be jokių prošvaisčių atrodanti padėtis staiga ima ir prašviesėja? O gal čia tik gražus sapnas?"

Bet tai buvo realybė. Labai greitai prabėgo trys savaitės. Apgijo žaizdos. Atsirado noras gyventi toliau. Neviltyje vėl įsižiebė vilties kibirkštėlė. Neramu buvo tik dėl tolimesnio tardymo. Sunku buvo suprasti, kaip saugumiečiai elgsis toliau. Buvau įsitikinęs, kad ši provokacija tikrai paruošta pačių čekistų. Tikrai neaiškus tardytojo elgesys vertė abejoti, ar šiame spektaklyje jam viskas žinoma. Bet apie ateitį stengiausi kuo mažiau galvoti.

Vieną dieną vėl atsiradau saugumo požemyje penkiasdešimt devintoje kameroje. Koridoriuje vaikščiojo sargybinės moterys. Tikriausiai ir kalinės buvo moterys. Į tardymą nevedė. Keletą parų praleidau vienas. Kartą pavakary pas mane įleido aukštą, vidutinio amžiaus vyrą.

Kunigas Šlapkauskas, - prisistatė jis, - dėčiau Kauno kunigų seminarijoje. Ten vakar suėmė.

Nors negalima džiaugtis kito nelaime, bet aš labai apsidžiaugiau tokiu likimo draugu. Kartu praleidome visą savaitę. Ilgai ir nuoširdžiai kalbėjomės. Argumentuotais, įtikinančiais išvedžiojimais kun. Šlapkauskas dar labiau sustiprino mano viltį dėl gyvenimo prasmės. Ir šiandien jaučiu didelę padėką jam už tai.

Kitą dieną iš ryto, o ne naktį kaip buvau

įpratęs, sėdėjau tame pačiame tardytojo Ščiurovo kabinete. Susitikome kaip geri, seniai nesimatę draugai.

- Kaip sveikata, saviijauta? Kadangi esi tikintis, tai davėm tau kunigą.

- Ačiū už kunigą! - Neįsivaizduoju, kokį nusikaltimą jis galėjo padaryti. Sveikata ir saviijauta kaip kalėjime.

- Reikia užbaigti tavo bylą. Seniai laikas. Bet tu vis nepasakai, iš kur gavai lapelius

- Sakiau ir kartoju: rašykit, ką tik norit. Matau, kad iš jūsų žabangų greitai neišlįsiu. Sakykim, lapelius gavau iš partizanų.

- Iš kokių partizanų? - Iš banditų?

- Banditai proklamacijų nerašo.

- Iš lietuviškų buržuazinių nacionalistų, - nusileido tardytojas.

Taip pasišaipydami sutarėm, kad proklamacijas gavau iš partizanų, t.y. iš buržuazinių nacionalistų. Po patirto košmaro bausmės terminas manęs nebaugino. Patys paruošė provokaciją - tegul patys ir užbaigia. Taip majoras Ščiurovas, žiūrėdamas į lubas, sukūrpė bylą. Neprireikė nei liudininkų, nei kitų "nusikaltimo" faktų...

Rugpjūčio dvyliktą dieną juodvarnis (kalinių vežimas) nugabeno mane su trijų sargų palyda į Skapo skersgatvį, netoli Katedros aikštės. Išlaipintas tesuspėjau tik žvilgterėti į siauros gatvės grindinį: sargyba mikliai užgrūdo mane į antrąjį aukštą. Širdį draskė skaudžios mintys. Dar taip neseniai čia laisvai vaikščiojau. Šiose Vilniaus senamiesčio gatvelėse gėrėjausi senos, labai dailios architektūros statiniais. Rodės, kad čia visur jaučiu viduramžiais dvelkiantį gyvenimo šurmulį, tų laikų dvasią. O dabar? Dabar štai kokia tragedija ištiko Lietuvą ir jos senąją sostinę! Viešpatie, Visagalis Dieve! Kokie baisūs mūsų tautos istorijos posūkiai! Kokia nesuprantama gyvenimo ironija.

Apširusiame kambaryje buvo įrengtas aptvaras, kuriame įkurdino mane.

- Stat! Sud idiot! (Stot! Teismas eina) - sukliko šurpiu balsu viena žmogysta.

Vienas paskui kitą įėjo teismo spektaklio veikėjai. Pabaltijo karinio tribunolo teisėjas pavartė storą bylą ir ėmė skaityti. Skaitė piktai ir ilgai, ilgai. Tada smulkiai sužinojau, kad esu labai pavojingas sovietinei partijai ir valdžiai asmuo. Jo žodžius lyg aidas pakartojo prokuro-ras. Teisėjo laikysena rodė, kad šias pareigas jis įpratęs atlikti su kaupu... Bet po pietų spektaklis greitai nutrūko: pasakė, kad tęsis rytoj.

Ir vėl aš tamsioje vienutėje. Vėl vienas su savo graudžiomis mintimis. Meldžiu ir mel-džiu Dievą, kad tik greičiau išsiveržčiau iš šio požemio. Širdis vis sudreba, pagalvojus apie patirtą prievartą - nemigą, mušimą... Tuo me-tu manyje vyko gyvenimo vertybių perkainoji-mas. Viskas, kad anksčiau atrodė brangu, būti-na, dabar tapo nereikšmingomis smulkmeno-mis. Sąmonę apėmė kitos mintys: “Kokia dau-gybė žmonių suvaryta šiame baisiame liūnel!” Kodėl taip kenčia dažniausiai patys padoriausi žmonės, o aš turiu likti nuošalyje? Kodėl? Taip, aš buvau apkaltintas sufakbrikuotu įkalčiu. O kokie įkalčiai tos nesuskaičiuojamos minios nelaimingųjų? Jie kenčia už tai, kad grynė Tėvy-nę, savo įsitikinimus. Todėl čia nėra skirtumo tarp mano ir visų kitų nusikaltimų. Tad įsitiki-nau, kad šios dvasinės vertybės yra pačios brangiausios gyvenime. Jos - neįkainojamos! Visos medžiagos, brangiausi blizgučiai - vieni niekai, palyginus su dvasinėmis vertybėmis.

Štai kur gyvenimo prasmė ir viltis. Šios mintys nuramino, suteikdamos jėgų ateičiai. Ar ilgai mes kentėsime, nežinojo niekas. Gal-būt, mano gyvenimo kelias nutrūks tolimame, atšiauriame Rusijos užkampyje, nepalikdamas jokių mano asmens žymių. O gal šis nužmogi-nimo antpuolis ilgai nesitęs? Gal neilgai trukus

mes džiaugsimės Tėvynės ir savo laisve. Tik šios mintys stiprino mūsų viltis.

Rugpjūčio tryliktają vėl sėdėjau teismo ap-tvare. Vėl tas pats klaikus riksmas: “Stot! Teis-mas eina!” Spektaklis tęsėsi. Tos pačios frazės, tie patys žodžiai... Pagaliau išgirdau raginimą kad turiu tarti paskutinį žodį. Įpykintas absur-diško spektaklio, atsistoju ir rėkte išrėkiaiu:

- Prašau tik vieno: greičiau baikit šitą ko-mediją!

Lyg verdančiu vandeniu apšutintas pašoko teismas. Nei žodžio nepasakė, visi dingo už durų. Bet greitai vėl pasirodė.

... Lietuvos sovietų socialistinės respubli-kos vardu ir t.t ir t.t. Dar pikčiau skaitė teisėjas, nepakeldamas akių nuo popierių. Užbaigė šiais žodžiais:

... Nuteistas dvidešimt penkeriems me-tams darbo pataisos lageriuos ir penkeriems metams be teisių.

Nuosprendį išklausiau su gera nuotaika. Gera todėl, kad baigėsi tardymo kančios, kad greitai paliksiu saugumo požemius. Tvirtai ti-kėjau, kad nei dvidešimt penkerius, nei dešimt metų nebūsiu vergu: nelaisvės grandinės turi trūkti anksčiau...

Praėjo ketveri metai ir septyni mėnesiai nuo arešto dienos. Buvo nerudeniškai šiltas 1956 metų rugsėjo rytas. Traukinys Mask-va-Vilnius sustojo stoties perone. Iššokęs iš vagono, nuskubėjau prie Aušros Vartų. Giliai susikaupęs, valandėlę praleidau maldoje, karš-tai dėkodamas Viešpačiui už kančią, už tai, kad supratau gyvenimo prasmę ir kad vėl esu savame krašte, savoje sostinėje Vilniuje. Visa-galis Kūrėjau, tegul neapleidžia manęs viltis iki paskutinio adodūsio šioje žemėje!..

Užsidekime žibintus!

CHIARA LUBICH

“Taigi budėkite, nes nežinote nei dienos, nei valandos” (Mt 25,13).

Tie žodžiai baigia palyginimą apie dešimtį mergaičių, kurios laukė jaunikio. Penkios iš jų buvo paikos ir penkios protingos. Tas palyginimas įspėja, kad būtumėm budrūs, ragindamas gerai naudoti esamą laiką, kai laukiame mūsų susitikimo su Jėzumi, kiekvieno susitikimo su juo. O svarbiausioji tų žodžių esmė, kuri padeda mums juos gerai suprasti ir pagal juos gyventi, yra meilė.

Tame palyginime taip pat minimi ir žibintai, kuriuos tos dešimt mergaičių pasiėmė su savimi ir kuriems reikia alyvos, kad degtų. O palyginime toji alyva žibintams reiškia meilę tam Jaunikiui, kuris iš tikrųjų yra Jėzus, jis pas mus visuomet ateina, norėdamas mums padėti vykdyti jo valią, kuri mums kartais gali atrodyti kaip sunki našta ar jo maloninga pagalba, kuri iš tikrųjų reiškia jo meilę mums ir jį patį.

Jei mes pasilikime jo meilėje, galėsime jį atpažinti ir būsime pasiruošę jį priimti. Tada, darydami tobulai viską, ką privalome, vykdydame Dievo valią kiekvieną mūsų gyvenimo valandėlę. O vykdydami Dievo valią, galėsime būti kantrūs, ištvermingi, nuolankūs, nors neturtingi ir stokoiantys visokių gyvenimo reikmenų, bet pajėgsime būti dori ir gailėstingi, jei stengsimės vykdyti tą nuostabią meilę.

Be to, stengdamiesi būti dvasiškai budrūs ir dėmesingi, galėsime mylėti artimą, kai kiekviename bendravime su juo turėsime progą daryti gailėstingumo darbus.

Koks bebūtų mūsų vaidmuo pasaulyje - tėvų ar motinų, ūkininkų ar įstaigų tarnautojų, išrinktų pareigūnų ar valstybės vadų, ar studentų, ar įgudusių darbininkų - kiekvieną dieną vis pasitaiko progos tiesiogiai ar betarpiškai, maitinti alkanus, pamokyti neišmanančius,

pakęsti kantriai ir atleisti klystantiems, patarti abejojančioms, melstis už gyvuosius ir mirusius.

Tad pasiryškime iš naujo, kad rūpestingai galėtumėm tarnauti artimui, koks jis bebūtų, ypač dvasiškai būtumėm jam naudingi. Tada kiekviena mūsų gyvenimo diena galės mus gerai ruošti amžinajai dienai, mūsų galutiniam susitikimui su Jėzumi. Todėl ir stenkimės visuomet gyventi taip, lyg tai jau būtų mūsų paskutinioji diena, paskutinioji valanda, kuri mums dar liko.

Tad gyvenkime taip, kad mūsų meilė Dievui ir artimui galėtų reikštis šypsenoje, darbe, kurį atliekame, mašinos vairavime, patiekalo ruošime, veikloje, kuriai ruošiamės, mūsų ašaroje, kai gailimės brolio ar sesers, kurie ką nors kenčia, įrankio vartojime, rašinyje ar laiške, kurį rašome, laimingo įvykio minėjime su kitais, drabužių valyme... Viskas gali padėti mums reikšti meilę Dievui ir artimui. Tad budėkime ir stenkimės, nes reikia, kad mūsų meilė būtų veiksmingas pavyzdys kitiems.

Mūsų gyvenimo paskirtis panaši į žvaigždžių. Jos lieka, jei būna judėjime; jei jos nejudą - dingsta. Jei mes mylime iš tikrųjų nesiliaujančiai, tada Dievas, kuris yra Meilė, gyvena mumyse, ir mūsų žemiškas gyvenimas turi svarbiausią prasmę, nes juk Jis gyvena mumyse visuomet.

Jei mes stengsimės taip gyventi, tada kiekvienas momentas, kiekvienas artimas, kiekvienas kryžius ar džiaugsmas bus mums lyg tos nuostabios progos, kada eisime pasitikti Jaunikį su uždegtais žibintais.

Iš amglų kalbos išvertė *Kostas Paulius*

ĮŽEIDIMUS ATLEISTI

Lina Dringelytė

Visi mes šiuo sudėtingu gyvenimo laikotarpiu dažnai susiduriame su įvairiais įžeidimais, nuoskaudomis, fiziniu ir dvasiniu smurtu, patiriamu pačiose netikėčiausiose situacijose. Ir kiekvienam iš mūsų dažnai iškyla hamletiškas klausimas, būti ar nebūti? Kaip pasiegti šioje stresinėje situacijoje, kaip nenusilenkti, nepalūžti ir kartu išlikti žmogui, išsaugoti švarią sąžinę ir tyrą sielą, pagaliau svarbiausia keršyti ar nekeršyti.

Jėzus sakė: „Jei tau suduos per vieną skruostą, atsuk kitą“. Ilgą laiką aš negalėjau suprasti ir netgi sutikti su tokiu požiūriu. Maniau, jei kaip reikiant neatsikirsiu savo skriaudėjui, mane visi laikys pasutumdėle ir netgi juoksis. Tačiau vėliau, nors tai buvo ir nelengva, aš supratau, kad vienintelė išeitis sustabdyti blogį - nutraukti jo plėtojimosi grandinę, sugerti į save, neperduoti jo kitam, niekuo nekaltam žmogui, ir netgi negrąžinti jo skriaudėjui.

Mano nuomone, patį nuostabiausią žmogaus nuolankumo ir kantrumo pavyzdį mes suvokiame Vaižganto apysakoje „Dėdės ir dėdienės“. Tijūnas Rapolas nuskriaudžia Mykoliuką, paveržia iš jo Severiutę, mylimą merginą. Visi mes piktinamės tuo, kad Mykoliukas buvo pasyvus ir nuolankus, nekojo už savo meilę, leidosi stumdomas ir niekinamas. Mūsų akimis žiūrint, jis turėjo atkeršyti Rapolui ar bent išeiti į mišką, kaip Tadas Blinda. Tačiau jis pasielgia visiškai atvirkščiai. Per drovus, per daug kuklus Mykoliukas, kad pasipriešintų. Susitaikęs su likimu, jis netgi Severiutės paprašys čyri- na savo smuikeliu jos vestuvėse. Ir tik jo atkaklus grojimas, kol nutrūksta stygos, parodo, kokią didelį skausmą kenčia Mykoliukas. Tačiau kartu kokią vertingą gerumo pamoką jis duoda visiems aplinkiniams, netgi mums, visoms ateinančioms kartoms, šios knygos skaitytojams.

Pamąstykime, kas būtų, jei Mykoliukas būtų keršijęs. Jo kerštas būtų sulaukęs atsako ir lyg aidas plėstųsi be galo.

Korsikos saloje yra nuo senų laikų išlikęs kraujo kerštas, vadinamas „Vendeta“. Prasidėjęs nuo smulkmenos ar nelaimingo atsitikimo, giminių karas tęsėsi šimtmečiais, kol pagaliau saloje nebeliko jaunų ar suaugusių vyrų. Jie visi žuvo tarpusavio konfliktuose arba slapstėsi nuo priešų keršto.

Didelę pamoką šiuo klausimu mums, visiems jauniems žmonėms davė ir šių dienų istorija. Mums teko būti liudininkais ir netgi dalyviais Lietuvos išsivadavimo iš Tarybų Sąjungos priespaudos. Ne veltui Lietuvos išsivadavimo procesas buvo pavadintas dainuojančia revoliucija. Sąjūdžio metu rimti, vieningi, susikaupe mes rinkomės į daugiataukstantinius mitingus, dainavom „Tautišką giesmę“, stovėjom Baltijos kely. Kai griūnanti imperija prieš beginklius žmones pasiuntė desantininkus ir tankus, lietuviai nesitraukė, giedojo „Marija, Marija“ ir meldėsi. Kaip ir kitais sunkiais gyvenimo atvejais, mes nepuolėme šaudyti ir žudyti svetimų kareivių, nežiebėme ir neplėtėme gaisro ugnies, o kreipėmės į Dievą. Iškentėjome. Dar vieningiau susitelkėme, laidodami savo didvyrius - mes šaukėmės ne keršto, o teisingumo. Įvyko tai, kas ir turėjo atsitikti: agresija pasitraukė.

Tai buvo man pati didžiausia gyvenimo pamoka; pamoka, kaip turėčiau elgtis, patyrusi gyvenime skriaudą ar neteisą. Protu aiškiai suvokiui, kad turiu elgtis kaip tikras krikščionis ir jokių būdu neprivalau į blogį atsakyti tuo pačiu. Deja, blogos mintys sklinda greičiau nei geros, todėl dažnai labai sunku būna klausyti proto balso, o ne jausmų. Rodos, į menką, nekaltą pastabą atsakau tuo pačiu, bet įžeidžiu žmogų — lieka abipusė nuoskauda. Tačiau vėliau imu gailėtis ir, manau, svarbiausia, kad suvokiui savo klaidą ir žinau, kaip man ugdyti savo charakterį. Ne veltui sakom, jei tarp dviejų žmonių įvyko konfliktas ar koks nemalonus incidentas — kaltas visuomet tas, kuris protingesnis. Tik silpnas ir bevalis žmogus gali kaltinti aplinkinius dėl savo vargo ir keršyti kitiems už savo nesėkmes.

Dabar aš tikiu, kad su manimi taip neatsitiks.

*Nekeršykite, kad keršto kraujo dėmės
Nekristų praeiksmu ant jūsų vaikų vaikų!*

B. Brazdžionis

Šeima — meilės mokykla

Romas Malinauskas

Ar vestuvių dieną jau įkopiama į laimės viršūnę, pasiekiamas tas garsusis happy-end, kuriuo taip mielai užbaigiami filmai ir romanai? Klystate! Yra gyvenime ir daugiau viršūnių. Meilė yra vien laimės prielaida, tikrą laimę reikia susikurti šeimoje. Kaip pakilti iki šios laimės, kaip ją surasti?

Atsiminkime, nėra skirtinos meilės tėvams, kaimynams, Dievui, vyrui, jaunikiui, nuotakai. Visų rūšių meilės esmė ta pati. Meilė yra gero linkėjimas mylimam žmogui. Meilė yra davimas. Meilė, visų pirma, yra veikla darbas, žygis. Mylėti - tai aukotis kitam, siekti padaryti jį laimingą, apsaugoti, aprūpinti. Meilė — gero darymas kitam. Tai laiko, darbo, minčių, gyvenimo dovanojimas kitam žmogui. Nuoširdžiai vienas kitą mylėdami ir vienas kito mylimi, mes augame ir išsiugdome gebėjimą mylėti kitus. Mažas vaikas ar paauglys, augęs be meilės ir neišmokęs mylėti, neretai priekaištingai klausia: “Ką man duoda gyvenimas?” Mokantis mylėti žmogus paklaustų: “Ką aš duodu kitiems? Kuo aš galiu padėti. Kaip aš galiu ištiesti pagalbos ranką?” Mokantis mylėti žmogus nuolat užduoda sau klausimus: ar aš atsikeliu anksčiau, jei būtina, ar randu švelnumą, ar paskambinu, kai vėluoju, ar pasakoju apie savo viltis ir rūpesčius, sėkmes ir nesėkmes, ar išklausau

(kai neįdomu), ar pagiriui, ar padrąsinu, ar nuraminu, paguodžiu?

Jeigu tėvai myli vienas kitą, jie mylės ir savo vaikus. Savo vaikus galima išmokyti nuoširdžiai mylėti, jei šeimoje jie matys tikrąją meilę, jei vienas kitam būsime atidūs, pagarbūs. Neslėpkime nuo vaikų savo meilės vienas kitam. Iš kur jie žinos, kad mylime, jei nematys meilės apraiškų (nekalbame apie glamonėjimą). Vaikas elgsis taip, kaip mato elgiantis savo tėvus. Motinos meilė išmoko vaiką suvokti, kad jis yra vertas meilės, kad jis gali būti mylimas. Tėvo meilės vaikas turi nusielpinti, ką nors padaręs ar ko nors pasiekęs. Tėvo meilė padeda suvokti, kad, sutelkus visas jėgas, norus, galima meilės pasiekti. Tai yra labai svarbus suvokimas, kuris išugdo tolesnį žmogaus supratimą apie meilę. Žmogus, kuris šeimoje išmoko mylėti ir pajuto, kad kiti jį myli, kad jis reikalingas, užaugęs taip pat mylės savo šeimą, vaikus, artimuosius. Žmogus patyręs ir suvokęs, kad tėtis jį myli, labiau pasitikės savimi. Priešingu atveju, gali atsirasti sunkumų: arba jis kaip lepšis lauks, kad kiti jį mylėtų, arba nepažins ir atstums kito žmogaus meilę, nes jam atrodo, jog tokio nevyklio padorus žmogus tiesiog negali mylėti.

Kad vaikas neišaugtų egoistas ar lepūnas, reikalinga pusiausvyra tarp meilės ir griežtumo. Ir nereikia nukrypti į kraštutinumus.

Dievas sukūrė du, kad būtų viena. Jis sukūrė šeimą. Vyro ir moters ryšiu vainikavo visatą, harmoningą savo kūrinį, kad ateisiančios šeimos savo harmonijos taip pat ieškotų šeimoje. Žmogus, kaip asmuo, nepradingsta šeimoje. Jis ieško papildymo, bet ne sunaikinimo. Šeimos paskirtis yra šeimos narius tobulinti, ne vien tik naują gyvybę pažadinti ir auklėti. Šeima vaikams yra tarsi patvirtinimas, kad jie nebus kur nors pamesti. Čia nuo pat mažens tėvai vaikui yra tarsi tvirta siena, į kurią, dar mažas bei netvirtas būdamas, gali atsiremti negandos prispaustas mažasis žmogus.

■ Lapkričio 19 d. Vatikane įvyko istorinis pop. Jono Pauliaus II ir Kubos prez. Fidel Castro susitikimas. Beveik neabejojama, kad po šio susitikimo įvyks popiežiaus vizitas Kuboje, vienintelėje Lotynų Amerikos šalyje, kurioje jis dar nėra lankęsis.

■ Devintasis tarptautinis katalikų kalėjimo kapelionų komisijos kongresas įvyko rugsėjo 7-12 d. Varšuvoje. Iš 50 kraštų dalyvavo 140 kapelionų. Lietuvai atstovavo kun. Jaunius Kelpšas, dirbęs kapelionu Alytuje. Kongrese buvo nagrinėtos dvi svarbios temos: “Kapelionas, kalins ir kryžius” ir “Nešiokime vieni kitų žaizdas”.

Išmokime pagaliau taisyklingai kalbėti!

Juozas Vaišnys SJ

Visi žinome, kad mūsų kalba nėra lengva, ypač kai kuriems yra daug vargo su kirčiavimu. Vis dėlto, jeigu mes drįstame vadintis lietuviais, tai išdrįskime surasti šiek tiek laiko pasimokyti savo gimtosios kalbos. Savo kalbos taisyklingumu negali per daug pasigirti nei mūsų tautiečiai, gyvenantieji Lietuvoje, nei už jos ribų. Būtų naivu manyti, kad kalbos leidiniai ar kalbos skyriai laikraščiuose bei žurnaluose tuoj visus išmoks taisyklingos kalbos, ypač dėl to, kad daugelis įsitikinę, jog jie labai gerai kalba lietuviškai, todėl nėra jokio reikalo šiuo klausimu ką nors skaityti ar studijuoti. Vis dėlto jau ne pirmą kartą ryžtamės dar paminėti kai kurias klaidas, daromas ne tik eilinių piliečių, bet ir žmonių mūsų valstybės žmonių, viešų kalbėtojų, radijo diktorių. Viešai ir plačiai skleidžiamas žodis turi būti taisyklingas, neprieštaraujantis kalbos kultūrai.

Jau daugiau kaip prieš 10 metų grįžusi iš Lietuvos viena mano studentė tuoj atbėgo pasiskųsti, kad ten lietuviai nemoka savo kalbos, pvz., beveik niekas nevartoja dauginių skaitvardžių su daugiaskaitiniais daiktavardžiais. Iškart nenorėjau tuo tikėti, bet dabar turėjau pakankamai progų įsiti-

kinti. Tikrai daugiau kaip pusė visų mūsų tautiečių sako du (=dveji), trys (=treji) metai.

Jau daug kartų rašėme, kad reikia sakyti ne klausimai, o klausimai; ne spausdinti, o spausdinti; ne spaustuvė, o spaustuvė, bet, nuėjus į kokią lietuvišką spaustuvę, išgirsti, kad beveik visi ten “spausdina spaustuvėje”.

Prieš keletą metų esame rašę apie kai kurių priešdėlinių veiksmažodžių kirčiavimą, nes žinojome, kad beveik visi mūsų radijo diktoriai juos netaisyklingai kirčiuoja, tai čia dar kartą apie tai parašysime, nurodydami taisyklę, į kurią atkreipus dėmesį, suprasime, kad jų kirčiavimas labai lengvas.

Norėdami žinoti, kaip šiuos priešdėlinius veiksmažodžius kirčiuoti, turime atsiminti, kokia yra jų priegaidė bendratyje: tvirtapradė ar tvirtagalė. Jeigu bus tvirtapradė, tai kirtis visuomet bus šaknyje, niekad nekris ant priešdėlio: *paskėlbti, paskėlbia, paskėlbė, paskėlbtas*. Jeigu bendratyje bus tvirtagalė priegaidė (riestinis kirtis), tai esamajame laike ir pasiliks šaknyje, bet būtajame atšoks į priešdėlį: *papuōšti, papuōšia, pàpuošė, pàpuoštas*.

Pateiksime kai kurių tokių veiksmažodžių lentelę:

Veiksmažodžiai, bendratyje turintieji tvirtapradę priegaidę - dešinį kirtį, kuris visose formose pasilieka pastovus:

pabrėžti-pabrėžia-pabrėžė-pabrėžtas
pasiėkti-pasiėkia-pasiėkė-pasiėktas
paskėlbti-paskėlbia-paskėlbė-paskėlbtas
nuplėšti-nuplėšia-nuplėšė-nuplėštas
išvėngti-išvėngia-išvėngė-išvėngtas

Taip pat ir sangražinėse šių veiksmažodžių formose kirtis nekrinta ant sangražos dalelytės *si*, bet pasilieka šaknyje:

užsibrėžti-užsibrėžia-užsibrėžė-užsibrėžtas
susisiėkti-susisiėkia-susisiėkė-susisiėktas
pasiskėlbti-pasiskėlbia-pasiskėlbė-pasiskėlbtas
nusioplėšti-nusioplėšia-nusioplėšė-nusioplėštas

Veiksmažodžiai, bendratyje turintieji tvirtagalę priegaidę — riestinį kirtį, esamajame laike išlaiko kirtį šaknyje o būtajame laike atkelia kirtį į priešdėlį:

pabaĩgti-pabaĩgia-pábaigė-pábaigtas
 nubaũsti-nubaũdzia-nũbaudė-nũbaustas
 papuõšti-papuõšia-pãpuoše-pãpuoſtas
 paruõšti-paruõšia-pãruoše-pãruoſtas
 nušviẽsti-nušviẽčia-nũšvietė-nũšviestas
 pralenkti-pralenkia-prãlenkė-prãlenktas
 užziẽbti-užziẽbia-ũžziebė-ũžziebtas

Lygiai tokia pat taisyklė galioja ir sangražinėms šios rūšies veiksmažodžių formoms. Būtajame laike kirtis krinta ant sangražos dalelytės *si*:

užsigeĩsti-užsigeĩdzia-užsigeidė-užsigeistas
 atsiliẽpti-atsiliẽpia-atsiliepė-atsilieptas
 susiruošti-susiruošia-susiruošė-susiruoſtas
 pasikeĩsti-pasikeĩčia-pasikeitė-pasikeistas
 pasipuošti-pasipuošia-pasipuošė-pasipuoſtas
 susituõkti-susituõkia-susituokė-susituoktas

Taigi, kaip matome, priešdėliniuose veiksmažodžiuose kirtis ant priešdėlio dedamas gana reitai - tik būtajame laike tų veiksmažodžių, kurie bendratyje turi tvirtagalę priegaidę — riestinį kirtį. Visur kitur kirtis pasilieka šaknyje.

PRIKELK RŪPINTOJĖLIŲ ŽEMĘ

Mes einame taku ūkanotu, slidžiu,
 įstatymus Dievo pamynę,
 O Kristau Karaliau - ramybe širdžių, —
 sugrįžki į mūsų Tėvynę!

Matai mūs aklumą, dejones girdi —
 Tau, Dieve, mūs klystančių gaila.
 Paniekinta skaudžiai Tavoji Širdis
 neliauja liepsnojusi meile.

O Dieve gerasis, sugrįžk ir pažvelk —
 mes esame klaidoj paskandinti —
 iš nuodėmių klano mūs širdis prikalk:
 leisk amžiną Tiesą pažinti.

Prikėlei jaunuolį iš miego mirties —
 Najimo našlės pagailėjai,
 prikalki mūs šalį iš siaubo nakties,
 nes Lietuvą visad mylėjai.

SUGRĮŽK, VIEŠPATIE

Sugrįžk, Viešpatie,
 šalikelių smūtkeliais, kryžiais!
 Sugrįžk, Viešpatie,
 duobėtai mus tėviškės keliais!
 Iš naujo mus atpirki pasiryžęs
 Sugrįžk, Viešpatie,
 širdžių griuvėsiais nebyliais ...

Užgeso židiniai -
 atneški meilės kibirkstėlę:
 tegu vėl skaisčiai -
 galingai suliepsnos!
 Ir eisim, vėliavą Tiesos
 aukštai iškėlę;
 aplenksim vilkduobes,
 ir klystkelius... klanus.

Sugrįžk, Viešpatie, —
 skaidriau sruvens upeliai!
 Sugrįžk, Viešpatie, —
 gražiau skambės giesmė!
 Sugrįžk -
 nušviesk miglotą mūsų kelią —
 duok atsigerti mums
 iš Amžinos versmės!

Sugrįžk, Viešpatie,
 miškais, gėlėtom pievom!
 Sugrįžk miestais,
 laimink šaltinius vėsius!
 Sugrįžk į mūsų Lietuvą,
 o didis Dieve!
 Atleisk!
 Priimk!
 Palaimink mus visus! Visus!

Teofilija Žemaitytė

Vertingos dvi knygos, išleistos Lietuvoje

Pirmoji - išėivioj gerai žinomo žurnalisto Juozo Kojelio publicistinių straipsnių stambi knyga — „Iš nakties į rytą“. Tai per kelis dešimtmečius įvairioje periodikoje išbarstytų straipsnių politinėmis, kultūrinėmis temomis knyga. Straipsniai reikšmingi, ypač kai surinkti į vieną, nes juose išryškėja vaizdas mūsų, prievarta iš Tėvynės išėjusių, nostalgijos ir sąmoningos veiklos bei kūrybos; vaizdas mūsų darbų ir kovų, kad Lietuvos vardas ir jos skriaudos pasaulio nebūtų užmirštos ir kad lietuvių kelias iš okupacijų nakties į laisvės rytą sutrumpėtų. Autoriui pavyksta atskleisti priverstinių išėivių daugybę sunkumų, problemų, darbų ir siekių, pagaliau ir laimėjimo: laisvė jau nebe svajonė, o realybė.

Straipsnių kalba taisyklinga, stilius — beveik kaip literato (nors autorius ne lituanistas, o baigęs lotynų, graikų kalbų studijas), taigi knygą skaityti lengva ir malonu.

Juozas Kojelis — „Iš nakties į rytą“, straipsnių rinkinys. Redaktorius — Vidmantas Valiušaitis. „Garso“ leidykla, 3000 Kaunas, E. Ožėškienės g 7. Dailininkas Dainius Kairaitis. Tiražas 2.000 egz. Kaina nepažymėta.

Antroji knyga - ne mažesnės reikšmės, tik skirtingos temos ir labiau istorinės-mokslinės linkmės. Kukli knygelė iš paviršiaus (apie 150 pusi.), tačiau joje nemažai istorinės medžiagos mokytojų paruošimo klausimais: naujas pedagoginis institutas, jo vadovai, programos, studentai, idealistinė kryptis... Tai apie Klaipėdoje 1935 m. atidarytą pedagoginį institutą, apie pradinį (1935-1939) laikotarpį. Tas institutas dabar Vilniuje,

Kauno Jėzuitų gimnazijos biblioteka Perkūno name.

gavęs universiteto vardą. Jo mokslinė-auklėjamoji veikla buvo prasidėjusi Klaipėdoje, iš ten vokiečių—nacių išstumta, tęsė veiklą Panevėžyje — trumpam laikui, galiausiai įsitvirtino Vilniuje.

Ižvalgi, kruopšti pedagogė-mokslininkė Ona Tījūnelienė knygon sukaupusi daug autentiškos medžiagos iš buvusių Klaipėdoje instituto lektorių, administratorių ir studentų, kurią vykusiai susistemino, aiškiai knygoje išdėstė. Yra kiek nuotraukų, yra gyvų liudininkų laiškų, atsiminimų bei archyvinės instituto medžiagos; mokslininkė O. Tījūnelienė iš to visko padarė išvadą, kodėl toks institutas Lietuvoje 1935 m. atidarytas (siekiant krašte geresnio, modernesnio švietimo), kaip jis veikė (demokratinė ir idealistinė Vakarų kultūros šviesoje), ko pasiekė (išugdė būrį pažangių mokytojų), koks jo likimas (nemažai lektorių ir naujų mokytojų per okupacijas nukentėjo - Sibire ir kitaip). Aiški išvada: jei ta pedagoginė įstaiga panašiai veiks ir toliau, gali duoti Lietuvai idealių mokytojų ir pedagogikos bei lituanistikos mokslininkų. Su knyga susipažinti būtų naudinga pedagogams, istorikams ir tų sričių studentams. Knygoj, tarp kitų lektorių, minimas ir dail. Br. Muriņas - buvęs čikagiškis.

Ona Tījūnelienė — „Mokytojų rengimas Respublikos pedagog. institute“. Klaipėda 1935-1939 m., Klaipėdos universiteto leidykla, 1996m. Tiražas 300 egz.

Alė Rūta

Paruošė Marija A. Jurkutė

APIE UŽSIENIO PASKOLAS TIK FAKTAIS IR SKAIČIAIS

1996 m. lapkričio 1 d. Lietuvai suteikta (pasirašyta sutarčių) jau beveik du milijardai JAV dolerių užsienio paskolų. Tiksliau - 1996,3 mln. dolerių.

Kiekvienam Lietuvos gyventojui teks maždaug po 290 dolerių užsienio skolos.

Buvo laikotarpis (nuo 1992 m. vidurio iki 1995 m. vidurio), kai užsienio paskolos buvo imamos ir dalijamos be jokios tvarkos. Valstybės kontrolės duomenimis, taip buvo išdalyta apie 200 mln. dolerių.

Atitikmens neturintis atvejis, kad buvęs ministras pirmininkas A. Šleževičius pats save buvo paskyręs užsienio paskolų ir valstybės garantijų skirstytojų vadovu - Valstybinės užsienio paskolų komisijos pirmininku. Ši komisija per porą "darbo" metų suteikė daugiau kaip 30 garantijų, iš kurių per 20 buvo suteiktos niekur neskelbtais nutarimais.

Primintina, kas dalyvavo skirstant iš užsienio atplaukusią valiutą. Valstybinę užsienio paskolų komisiją sudarė: komisijos pirmininkas premjeras, du pavaduotojai - Lietuvos banko valdybos pirmininkas (buvo K. Ratkevičius) ir finansų ministras (buvo E. Vilkelis) bei nariai.

Paskutinės Valstybinės užsienio paskolų komisijos sudėtis buvo tokia: pirmininkas M. Stankevičius, pavaduotojai A. Križinauskas ir R. Šarkinas, nariai - V. Einoris, V. Jarmala (Valstybės kontrolė), D. G. Fanizza (TVF), K. J. Klimašauskas (pramonės ir prekybos ministras), F. Kolosauskas (Seimo biudžeto ir finansų komiteto pirmininkas), G. Miškinis (Ekonomikos ministerijos sekretorius), L. Urbšiene (Vyriausybės atstovė), E. Vilkelis (Komerčių bankų asociacijos prezidentas).

Vyriausybės nutarimu yra nustatyta, kad metinė užsienio paskolų suma sudarytų ne daugiau kaip 25 proc. metinių valstybės biudžeto pajamų. Anot Valstybės kontrolės, 1995 m. užsienio paskolų suma sudarė 39,4 proc. 1995 m. faktinių biudžeto pajamų. Vadinasi, skolinimosi riba gerokai viršyta.

Finansų ministerijos duomenimis, blogos paskolos sudaro apie 10 proc. visų užsienio paskolų. Valstybės kontrolės nuomone, šis procentas didės.

1997 m. valstybės biudžeto projekte numatyta, kad paskoloms užsienio valiuta gražinti, palūkanoms mokėti ir blogoms paskoloms padengti jau reikės apie 500 mln. dolerių. (Lietuvos aidas Nr. 242)

VAKARAS, SKIRTAS BARBORAI RADVILAITEI

Vilniuje, Karininkų ramovėje, Lietuvos bajorų karališkoji sąjunga surengė poezijos, dramos ir istorijos vakaronę, skirtą Barboros Radvilaitės 445-osioms mirties metinėms ir jos karūnavimo dienai paminėti. Vakare dalyvavo aktorės, vaidinusios Barborą Radvilaitę, - Rūta Staliliūnaitė, Regina Arbačiauskaitė, Juozo Grušo "Barboros Radvilaitės" statytoja režisierė Irena Bučienė su savo aktoriais, poetai, rašę šia tema - Judita Vaičiūnaitė, Vacys Reimeris ir kt. Buvo skaitomos eilės, vaidinamos ištraukos, kalbama apie Lietuvos valstybės praeitį ir vieną jos iškiliųjų asmenybių Barborą Radvilaitę.

IŠLEISTAS VIRGILIJAUS NOREIKOS DAINŲ ALBUMAS

Žymaus dainininko Virgilijaus Noreikos pirmajame kompaktiniame diske ir audiokasetėje "Kur bakūžė samanota" klausytojai gali išgirsti net dvidešimt lietuvių liaudies ir estradinių dainų.

Albumą, kuriame surinktos žinomos lietuvių kompozitorių J.Gruodžio, J. Tallat-Kelpšos, K. Kavecko, S. Šimkaus dainos bei populiarios B. Gorbulskio ir E. Balsio estradinės melodijos, išleido bendras firmos "Bomba records" ir Vilniaus plokštelių studijos padalinys "33 records".

Be kitų dainų, į rinkinį įtraukta ir pirmoji V. Noreikos atlikta lietuviška estradinė daina - "Tavo mielos akys".

Vilniaus "Karolinos" klube surengtose varžy-

tinėse vienatinė kompaktinio disko "Kur bakūžė samanota" kopija buvo parduota už 2.500 litų.

Ketinama išleisti ir V. Noreikos solinio koncerto su akompaniatorė Gražina Ručyte-Landsbergiene audiokasetę. Koncertas įvyko Australijoje. (Lietuvos aidas)

LIŪDNA STATISTIKA

Remdamiesi žvėrių apskaitos duomenimis, galime apskaičiuoti, kiek žvėrių turėsime, jeigu jų nemedžiosime - paprasčiausiai padidinkime realiai galimu prieauglio procentu.

Pavyzdžiui, 1992 m. žiemą suskaičiuota 5183 briedžiai, taigi vasarą su prieaugliu jų turėjo būti apie 6738, sumedžiota 1571, o 1993 m. suskaičiuota tik 3444 briedžiai. Vadinas, brakonieriai sumedžiojo apie 1.700 briedžių, t.y. pralenkė medžiotojus. Kitais metais medžiotojai sumedžiojo 610 briedžių, apskaityta 1994 m. 3380, vadinas, brakonierių naudai teko apie 500 briedžių. 1994 m. medžiotojai sumedžiojo tik 167 briedžius, o brakonieriams padovanojo net 1370, t.y. aštuoniskart daugiau.

Vidutiniškai per metus brakonieriai sumedžioja 500-1500 briedžių, 500-1000 taurių elnių, 5 tūkst. stirnų, 10-15 tūkst. šernų. Tokio savavaliavimo masto nebuvo niekada, gal tik po Pirmojo pasaulinio karo. Keista, kad Medžioklės įstatymo projektuose faunos apsaugai skiriamas tik formalus dėmesys, nieko svaraus nenumatoma medžioklės plotų nuomos sutartyse. Argi visi - valstybinės žinybos, besivaržančios dėl teisės vadovauti medžioklei, medžiotojų kolektyvai, nuolat savo reikšmę pabrėžianti Medžiotojų ir žvejų draugija, galų gale teisėsaugos organai - susitaikė su tokia padėtimi? (Lietuvos aidas Nr. 226)

LIETUVOJE TOLIAU MAŽĖJA GIMSTAMUMAS

Kaip praneša Statistikos departamentas, spalio mėnesį natūraliai gyventojų sumažėjo 142. Iš viso spalį gimė 3467, o mirė - 3609 žmonės. Per devynis mėnesius, lyginant su prieš tai buvusiais metais, gimstamumas Lietuvoje taip pat mažėjo, tačiau mažėjo ir mirtingumas. Natūralus gyventojų prieauglis per 9 mėnesius buvo neigiamas - mirė 2061 žmogumi daugiau nei gimė. Neigiamas natūralus gyventojų prieauglis 1996 m. buvo 27 proc. didesnis nei 1995 m. tuo pačiu metu. Sausio-

spalio mėnesiais iš viso šalyje gimė 33709 kūdikiai, arba 1452 mažiau nei prieš metus. Per 9 mėnesius mirė 35.770 žmonių.

Lapkričio pradžioje Lietuvoje gyveno 3 mln. 708,9 tūkst. žmonių, arba 2,99 tūkst. mažiau nei metų pradžioje. (Lietuvos aidas Nr. 253)

LABDARINGA TĖVYNAINIO VEIKLA

Čikagoje gyvenantis lietuvis medicinos mokslų daktaras Jonas Adomavičius jau porą metų remia politinių kalinių ir tremtinių akciją "KGB archyvus - į švarias rankas", nuolat šelpia kaimo vaikų fondą, padeda ne vienam tautinę savimonę ir dvasingumą žadinančiam laikraščiui, skatina jaunus kūrėjus ir kitų gerų darbų entuziastus.

"Gimtinės" redakcijos iniciatyva Tėviškės pažinimo fondas pradėjo įgyvendinti programą "Pernaravos krašto žmonės" (šios apylinkės Žostautų kaime, Kėdainių rajone, yra dr. J. Adomavičiaus gimtinė). Prie šios programos įgyvendinimo prisijungė Pernaravos vidurinė mokykla. Metų pabaigoje Pernaravoje buvo surengtas žymios pedagogės Jadvygos Juškytės 128-ųjų ir dr. Jono Adomavičiaus 85-ųjų gimimo metinių minėjimas. Daktaro labdaringos veiklos pagerbimui "Gimtinės" redakcijoje buvo surengta tėviškės pažinimo puoselėtojų vakaronė. (Lietuvos aidas Nr. 247)

VILNIAUS UŽUPYJE GYVENANTYS MENININKAI STATYS UŽKARDAS IR KURS UŽUPIO RESPUBLIKĄ

"Mes nenorime, kad Vilniaus Užupis, pajėgus sukurti meninio poveikio erdvę, taptų viešbučių ir neaiškos architektūros bei neaiškos paskirties vieta", - sakė į Užupio kavinę susirinkę Alternatyvaus meno centro (AMC) nariai.

Užupyje gyvenantis aktorius Arūnas Storpirštis patikslino: namą, kuriame šiuo metu įsikūręs Vilniaus menininkų branduolys, žadama privatizuoti ir paversti prabangiu viešbučiu.

"Nuo tiltelio atsitversime, pastatysime maitinę ir sukursim Užupio Respubliką", - kalbėjo A. Storpirštis. Privatizuoti ketinama ir Malūnų namą, turintį uždarą kiemą, pasižymintį puikia akustika. Jame AMC antrus metus organizuoja netradicinius renginius. AMC pasiryžęs sukurti atitiktis Lietuvos neturintį reiškinį, kurį būtų galima palyginti su Paryžiuje XIX a. pabaigoje - XX a. pradžioje susiformavusiu Monmartro rajonu. "Šiais tikslais

AMC siekia įsigyti patalpų Užupyje, toje kultūrinėje erdvėje, kurioje AMC veiklą plėtojama jau kelerius metus”, - sakė AMC pirmininkas Darius Laumenis. Menininkai dėl patalpų ne kartą kreipėsi į Vilniaus savivaldybę, bet ten buvo pasakyta: “Jeigu turėtumėte pinigų, tada”... Tarptautinės dailininkų asociacijos “Aika” narė Aldona Dapkutė mano, kad AMC patalpose galėtų įsikurti dailininkų dirbtuvės, vaikų dailės studija ir kt.

Estetizuojant Užupio kvartalą, apribotą Užupio-Malūnų gatvėmis, pirmiausia reikia jame įkurti kamerinius skulptūrų sodus, dizaino studiją, leidyklą, jaunimo nakvynės namus, novatorišką teatrą, menininkų klubą, videosalę, įrašų studiją, koncertų salę, ryšių centrą ir kt., kalbėjo A. Dapkutė.

Birželio mėnesį AMC planuoja surengti tarptautinį alternatyvų mados festivalį “Mada-97”, chorų šventę, klasikinės, džiazo muzikos koncertus, keletą poezijos vakarų, iš viso 17 renginių. (Lietuvos aidas Nr. 246)

PRANCŪZAITĖMS KEISTA, KAD LIETUVOJE VYRAI KAVINĖSE UŽMOKA UŽ MOTERIS

Prancūzaitės Fabienne, Christelle, Beatrice, Marie-Laure ir Alelh iš Dižono universiteto dabar studijuoja rusų kalbą Vilniaus universitete. Kodėl Lietuvoje, o ne Rusijoje? Prancūzaitės sakė, kad jų dažnai to klausia. Paprasčiausiai Vilniaus universiteto dėstytojai užmezgė santykius su Dižono universitetu, lietuvių studentai važiavo pasimokyti į Prancūziją, o prancūzaitės atvyko į Lietuvą. Rusų kalbą pasirinko sužavėtos kalbos grožio ir rusų kultūros tradicijų, literatūros. Kita vertus, Prancūzijoje kalbant rusiškai retai išgirsi. Fabienne išsiaiškino, kad jos protėviai buvo kilę iš Rusijos ir Lenkijos, galbūt tai paskatino mokytis rusų kalbos. Baigus mokslus, ji mano pradėti verslą, prekiauti prancūzišku vynu Rusijoje. Beatrice teigė, kad koledže mokėsi anglų kalbos, bet žiūrėdama vieną filmą išgirdo kalbant rusiškai. Jai patiko kalbos skambesys, tad vėliau nuo anglų kalbos perėjo prie rusų. Lietuvoje prancūzaitės jau pusmetis, tik Fabienne buvo ir vasarą atvykusi. “Jei galėtume ką

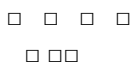
nors pakeisti Lietuvoje, pirmiausia pakeistume vyrus. Mums atrodo, kad vaikinai labai kompleksuoti ir mažai šypsosi. Keista, kad nuėjusi į diskoteką lieki nepastebėta. Į diskotekas jaunimas renkasi poromis, jeigu panelė ateina viena, ji ir lieka viena. Keisčiausia, kad panelės priešais save pasideda rankinukus ir šoka. Atrodo, lyg rankinukas būtų jos partneris”, - kalbėjo prancūzaitės. Pasak jų, prancūzai daug atviresni. Reikia pagyventi bent savaitę Prancūzijoje, ir sužinosi, ką reiškia šypsotis. Lietuvoje į tave gali įtariai pasižiūrėti, jei važiudamas troleibusu garsiai nusijuoksi, laiptinėje sutikęs žmogų pasisveikinsi.

Tik atvykusioms į Lietuvą prancūzaitėms daug kas buvo neįprasta, daugiausia matė tik pilką spalvą. Pamažu priprato prie lietuviškos buities, pamatė ir ryškesnių spalvų. Bet vis vien sunku žiūrėti į gatvėje sėdinčius senelius ir vaikus, kurie prašo išmaldos. Prancūzijoje taip pat yra elgetaujančių, bet tai jaunesni žmonės, kurie nenori dirbti arba negauna darbo.

Lietuvoje valgiai bene visiems užsieniečiams per stiprūs. Prancūzaitės sakė, kad joms lietuviški valgiai per riebiūs. Bet kai kurie patikę. Pavyzdžiui, Fabienne pasigardžiuodama valgė lietuviškus šaltibarščius. Paklaustos apie gėrimus, pagyrė lietuvišką alų. “Jis iš tiesų geras, jo skonis savitas. Lietuviška degtinė taip pat nebloga, šiek tiek švelnesnė nei rusiška. Bet vodka garsi jau tuo, kad turi senas tradicijas, ir jai sunku lygintis su kitomis”, - juokavo studentės.

Fabienne domisi vynais. Lietuvoje parduotuvėse nepastebėjusi gerų prancūziškų vynų. Mačiusi tik pigius, pačių žymiausių - ne. Žinoma, parduotuvėse visko nepastebėsi, o studentei vaikščioti į restoranus - per didelė prabanga.

Paklaustos apie Lietuvos vaikus, prancūzaitės sakė, kad kol kas nė vienas nepatraukė jų dėmesio, per daug rimti. “Mums keisčiausia, kad Lietuvoje vyrai nuolat vaišina moteris, visą laiką užmoka tik jie. Vyrams tai lyg būtinas dalykas. Galbūt tai malonu, bet nelabai normalu. Juk turi būti lygybė”, - teigė studentės iš Prancūzijos. (Lietuvos aidas Nr. 225)

Lietuvos susisiekimo ministerijos delegacija nuvyksta į Šveicariją. Šveicarijos susisiekimo ministras, rodydamas lietuvių delegacijai Berną, aiškina: “Čia mūsų Socialinio aprūpinimo ministerija, čia — Ekonomikos, o čia — Jūrų laivyno ministerija”. Tai išgirdę lietuviai pradeda juoktis. Šveicarų ministras išsikeidęs parausta ir klausia: “Ko juokiatės? O kodėl šveicarai negali turėti Jūrų laivyno ministerijos, jeigu jūs, lietuviai, turite Finansų ministeriją!”

Lietuvis nuvažiavo į Maskvą šiek tiek apsižvalgyti. Kai grįžo namo, draugai jį klausia, kas ten gero.

- Ach, visur per daug sekso.
- Kaip tai suprasti?
- Nagi net ir parduotuvių lentynos nuogos.

Dangaus prieangyje susitiko trijų valstybių vyrai: Amerikos, Sovietų Sąjungos ir Britanijos. Šv. Petras klausia amerikietį, ko jis norėtų.

- Sunaikinti komunizmą.

Į tą patį klausimą rusas atsakė:

- Sunaikinti amerikiečių kapitalizmą.

Anglas paprašo puoduko arbatos. Šv. Petras pasidžiaugė tokiu kukliu pageidavimu ir dar paklausė:

- Ir nieko daugiau?
- Nieko, išskyrus, kad anų dviejų pageidavimai išsipildytų.

Pirmasis Lenkijos komunistų partijos sekretorius E. Gierek nuėjo į barą pasikalbėti su liaudimi ir patirti jų nuotaikas. Besikalbant vienas pilietis paklausė:

- Pasakyk man, drauge, kas išrado komunizmą: darbininkai ar mokslininkai?
- Žinoma, darbininkai, - atsakė Gierekas.
- Ir aš taip manau, nes mokslininkai komunizmą pirmiausiai būtų išbandę su žiurkėmis.

-Ach, kad aš žinočiau kokį burtažodį, galintį kiek pagelbėti mano negaluojančiai mylimajai.

- Pasakyk jai, kad jos liga, be abejonės, senatvės požymis. Kaip mat ji pašoks iš ligos.

- Aš pamečiau savo mamą, - geležinkelio stotyje verkia berniukas.

- Argi tu negalėjai laikytis jai už sijono? - klausia praeivis.

- Aš dar nedidelis - negalėjau pasiekti įsikabinti.

■ Lietuvai daug nusipelnęs prof. dr. Juozas Eretas gimė 1896 m. spalio 16 d. Bazelyje, Šveicarijoje, nuo 1919 m. rudens ligi 1941 m. gyvenęs ir dirbęs Lietuvoje ir Lietuvai. Šimtojo gimtadienio minėjimus surengė 1996 m. rudenį Lietuvių katalikų mokslo akademija, Lietuvos mokslų akademija ir Lietuvos telegramų agentūra Elta. Iškilmingos mokslinės konferencijos-minėjimai buvo daugelyje Lietuvos miestų. Čikagoje J. Eretą paminėjo ateitininkai lapkričio 9 d. Jaunimo centre su dr. Juozo Meškausko paskaita, o Altas Balzeko lietuvių kultūros muziejuje lapkr. 17 d. su Jono Dainausko paskaita ir menine dalimi.

■ Augsburgė, Vokietijoje, arkiv. Joseph Stimpelė, lietuvių bičiulis ir rėmėjas, mirė rugs. 30 d., sulaukęs 80 m. amžiaus. Jo iniciatyva Augsburgė buvo pastatytas didžiulis lietuviškas kryžius.

■ “Opus Dei” organizacija, įkurta 1928 m., visame pasaulyje turi apie 75.000 narių; Lietuvoje - 12, iš kurių 2 yra kunigai. Ši organizacija ruošia vasaros stovyklas, rekolekcijas, rūpinasi žmonių dvasiniu ugdymu. Šiuo metu vyriausias organizacijos vadovas yra vysk. Echevaria Rodriguez.

■ Rugsėjo 25 d. įvyko Kupiškio Caritas įsteigtų Šv. Kazimiero vaikų globos namų atidarymas. Juos pašventino Panevėžio vysk. J. Preikšas. Savo pamoksle vyskupas pabrėžė, kad Bažnyčia neapsiriboja vien tikėjimo skelbimu bei sakramentų teikimu, bet vykdo ir socialinę misiją.

■ Atidaroma marijonų gimnazija Marijampolėje. Jos direktoriumi paskirtas kun. Remigijus Gaidys MIC. Tačiau pastatas, statytas 1923 m., okupacijų metais naudotas visai kitiems tikslams, yra labai apleistas ir reikalingas didelio remonto.

■ Spalio 6 d. Šv. Kazimiero lietuvių parapija Paterson, N.J., atšventė 85 m. sukaktį. Iškilmingas šv. Mišias koncelebravo šios parapijos klebonas prel. Antanas Bertašius ir kunigai Stasys Raila bei Jonas Pakalniškis.

■ 1997 m. Punsko parapija švęs 400 m. jubiliejų. Ji įsteigta 1597 m. Karaliaus Zigimanto Vazos sprendimu, klebonas turėjo būti lietuvis arba mokąs lietuviškai.

■ Kaišiadorių vyskupijos kun. Česlovas Kavaliauskas, iš graikų k. į lietuvių išvertęs Naująjį Testamentą ir parašęs Teologijos žodyną, 1996 m. atšventė 50 m. kunigystės sukaktį. Už didelius nuopelnus Lietuvos Bažnyčiai jį pasveikino ir palaimino ta proga pop. Jonas Paulius II.

■ Kardinolas Joseph Bernardin, Čikagos arkivyskupas, lapkričio 14 d. mirė vėžio ligos paskirtas. Kardinolas pastaraisiais savo gyvenimo mėnesiais plačiai aptarė savo ligą, pastangas įveikti mirties baimę ir tikėti amžinuoju gyvenimu. “Mes galime žvelgti į mirtį dviem būdais - kaip į priešą arba kaip į draugą. Kaip tikintis žmogus aš matau mirtį kaip draugą”, sakė kardinolas.

■ Lapkričio 10 d. naktį buvo išniekinta Kauno Šv. Mykolo Arkangelo (Igulos) bažnyčia: įvairiais antireliginiais šukiais ištepiotos bažnyčios sienos ir statulos. Klebono kun. Ričardo Mikutavičiaus nuomone, šio vandalizmo esmė - kūrybos išniekinimas, nes nusikaltėliai neieškojo pinigų, aukų dėžutės neliestos. Maždaug po savaitės laiko Kauno senamiestyje panašiais šukiais buvo ištepiotos kai kurių religiniams reikalams tarnaujančių pastatų išorinės sienos.

■ Premija “Lietuvos moteris, ypatingai pasižymėjusi krikščioniškų idealų tarnyboje”, 1996 m. paskirta dr. Nijolei Liobikienei, Kauno Caritas skyriaus Šeimos centro vadovei. Premijos mecenatas prel. dr. J. Prunskis.

■ Kun. Jonas Kuzinskas, ilgą laiką sėkmingai ejęs klebono pareigas Švc. M. Marijos Gimimo parapijoje, Čikagos Marquette Parke, nuo 1996 m. gruodžio 31 d. išėjo į pensiją. Parapija su savo klebonu atsisveikino lapkričio 24 d. iškilmingomis šv. Mišiomis ir pokyliu parapijos salėje.

■ 1996 m. rugsėjo 1 d. Marijampolės Šv. Arkangelo Mykolo prokatedroje buvo paminėtos keturių 70 m. sukaktys: Lietuvos bažnytinės provincijos ir Vilkaviškio vyskupijos įsteigimo, vysk. Mečislovo Reinio vyskupu konsekrovimo ir dabartinio Vilkaviškio vysk. Juozo Žemaičio MIC amžiaus.

■ Rugpjūčio 25 d. Aleksandravėlės parapija, esanti Panevėžio vyskupijoje, atšventė 200 m. sukaktį. Iškilmėse dalyvavo Panevėžio vysk. Juozas Preikšas ir Vilniaus arkivyskupo augziliaras vysk. Juozas Tunaitis.

■ Rugsėjo 2-15 d. Lietuvoje viešėjo saleziečių misionierius kun. Hermanas Šulcas, nuo 1976 m. dirbęs Ruandoje, Afrikoje.

■ Lapkr. 6 d. Afrikos Zimbabvėje mirė br. Mykolas Andriejauskas SJ, 82 m. amžiaus. 1979 m. dėl sukilimų tame krašte su br. Stasiu Tamkvaičiu SJ metus gyveno pas lietuvių jėzuitus Čikagoje. Br. Mykolas Andriejauskas išgarsėjo pasaulinėje spaudoje, kai, 1984 m. nuvykęs į Lietuvą, buvo okupantų suimtas ir išstremtas iš Lietuvos.

■ Lapkr. 16 d. Montevideo, Urugvajaus sostinėje, mirė kun. Jonas Sukackas SJ, lietuvių parapijoje išdirbęs 41 m. Mokėjo apie 16 kalbų.

Juozas M.

Religinis konkursas

Prel. Juozas Prunskis skiria 5.600 dol. premiją krikščionybės idealų ugdymui. **I. projektas.** Krikščionybės idealų ugdymas kasdienybėje: seminaras ar paskaitų ciklas, skirtas katekistams, religijos dėstytojams, jaunimo vadovams, jaunoms šeimoms ar profesinėms grupėms. Konkurso komisi-jai atsiųsti: 1. programų metmenis; 2; vadovų sąrašą, kvalifikacijas bei pasiruošimą vykdomai pro-gramai; 3. numatytą programos vietovę ir dalyvių grupės sudėtį (profesinę, jaunimo) bei skaičių; 4. finansinę sąmatą; 5. dalyvių apklausos - anketos pavyzdį; 6. programą įvykdžius - dalyvių apklau-sos duomenis. **II. veikalas.** Trumpi Šv. Rašto mąstymai kiekvienai dienai, pagal liturginius laiko-tarpus. Mašinėle išspausdinti, dar neišleisti.

Projektas ar veikalas pasirašomas slapyvardžiu. Atskirame užklijuotame voke pridedama tikroji autoriaus pavardė, adresas ir telefonas. Konkurso medžiagą reikia siųsti iki 1997 m. rugsėjo 1 d. šiuo adresu: Sisters of Immaculate Conception, Religinis konkursas, 600 Liberty Highvay, Putnam, CT 06260

“Laiškų lietuviams konkursas” baigiasi vasario 16d., tai jau laikas siųsti redakcijai savo rašinius. Vertinimo komisija (Juozas Masilionis, Marija Aldona Jurkutė ir Aldona Šmulkštienė) jau pasiruošę skaityti ir premijuoti jūsų atsiųstus straipsnius.

Svarbus pranešimas. Nors keletą kartų praėjusiuose numeriuose esame rašę, kad nuo sau-sio 1 dienos prenumeratos mokestis bus 20 dol., bet kai kurie dar atsiunčia tik 15 dol. Taip pat ne kartą prašėme, kad niekas nesiųstų nei kanadiškų, nei australiškų dolerių, to tik JAV, bet vis dar pa-sitaiko vienas kitas, kuris į tai nekreipia dėmesio. Iškeitę tuos pinigus į JAV dorelius, mes dažnai gauname tokią sumą, kurios nepakanka prenumeratai.

Bijome, kad šiais metais gali taip gerai nepasisiekti konkursas, nes iki šiol dar esame gavę tik ke-letą straipsnių, kurie, atrodo, nepretenduos į premijas. Žinoma, dar laiko šiek tiek yra. Gal ne visi sužinojo apie šį konkursą. Esame nusiuntę skelbimus keturiems laikraščiams ar žurnalams, išėinan-tiems Lietuvoje, bet tik du skelbimus įdėjo (“Dienovidis” ir “Caritas”), jiems esame labai dėkingi. Kai kuriems gal ir šių metų temos buvo per sunkios, nors mums taip neatrodė. Netrukus skelsime ir naują konkursą, parinkdami lengvesnes ir įdomesnes temas. Mūsų temos per tiek daug metų jau išsisėmė. Tik dar kartą primename, kad nerašytumėte straipsnių eilėmis. Tokie rašiniai labai juo-kingai atrodo ir, be abejo, nebus premijuoti, nebus nė spausdinami.